

**Δημοτικά Σχολεία 8ης Περιφέρειας Σχολικών
Συμβούλων Νομού Θεσσαλονίκης**
Σχολική Σύμβουλος: Μαρία Αναγνωστοπούλου

**Προγραμματισμός δράσεων για την
πρόληψη της σχολικής βίας και του
εκφοβισμού**

Σχ. έτος 2014-15

**ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ 8^{ης} ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΝΟΜΟΥ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

Σχολική Σύμβουλος Μαρία Αναγνωστοπούλου

**Προγραμματισμός δράσεων για την πρόληψη και τη διαχείριση περιστατικών σχολικής
βίας και εκφοβισμού, 2014/15**

Ο προγραμματισμός των δράσεων έγινε σε συνεργασία των Διευθυντών/τριων και των Εκπαιδευτικών των δημοτικών σχολείων της 8^{ης} Περιφέρειας, με την υποστήριξη της Σχολικής Συμβούλου Μαρίας Αναγνωστοπούλου και παρουσιάστηκε από τους/τις Διευθυντές/τριες σε παιδαγωγική συνάντηση με τη Σχολική Σύμβουλο, στις 9/10/2014.

Ο προγραμματισμός κινήθηκε γύρω από τον εξής άξονα:

1. Γενικός σκοπός των δράσεων του σχολείου

2. Αναφορά στις δράσεις

2.1. 1^η δράση

Στόχος της δράσης

Περιγραφή της δράσης

Εμπλεκόμενοι (π.χ. εκπαιδευτικοί, μαθητές, γονείς κλπ.)

Χρονοδιάγραμμα της δράσης

Τρόπος αποτίμησης του αποτελέσματος της δράσης

2.2. 2^η δράση, ό.π.....

2.3. 3^η δράση, ό.π. κλπ.

Κατά το μέσον της σχολικής χρονιάς 2014/15 θα πραγματοποιηθεί παιδαγωγική συνάντηση της Σχολικής Συμβούλου, των Διευθυντών/τριων και Εκπαιδευτικών, με στόχο την ανατροφοδότηση της εφαρμογής των δράσεων και προς το τέλος της σχολικής χρονιάς ανάλογη συνάντηση με στόχο την αποτίμηση/αξιολόγηση του αποτελέσματος των δράσεων. Προγραμματίζεται επίσης, στο τέλος της σχολικής χρονιάς, παρουσίαση των διαδικασιών και του αποτελέσματος των δράσεων, σε ημερίδα, προς όλους τους Εκπαιδευτικούς της 8^{ης} Περιφέρειας Σχολικών Συμβούλων.

21^ο & 109^ο ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Προγραμματισμός δράσεων για την πρόληψη και τη διαχείριση περιστατικών σχολικής βίας και εκφοβισμού, 2014/15

Τελευταία όλο και περισσότερο αναδεικνύεται στη χώρα μας το πρόβλημα του σχολικού εκφοβισμού που αποτελεί ένα κοινωνικό πολιτισμικό - φαινόμενο. Η προσοχή μας πρέπει να στραφεί στο εκπαιδευτικό πλαίσιο και την ανάγκη διαμόρφωσης των προϋποθέσεων ανάπτυξης σεβασμού απέναντι στη διαφορετικότητα

Ο εκφοβισμός και η βία στο σχολείο μεταξύ μαθητών αποτελεί μορφή επιθετικής συμπεριφοράς με σοβαρές επιπτώσεις για την ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού και τη διαδικασία της μάθησης. Μπορεί να πάρει διάφορες μορφές, άμεσες ή έμμεσες, όπως:

- ❖ η σωματική βία
- ❖ ο αποκλεισμός από την ομάδα και η διάδοση φημών (κοινωνικός εκφοβισμός)
- ❖ οι απειλές (λεκτικός εκφοβισμός) καθώς και
- ❖ η σεξουαλική παρενόχληση.

Προσπαθώντας:

α) να κατανοήσουμε το φαινόμενο αυτό (Εκπαιδευτικοί, μαθητές, γονείς),

β) να ευαισθητοποιηθούμε,

γ) να προλάβουμε το φαινόμενο του εκφοβισμού και της βίας στο σχολείο μας,

αλλά και

δ) να αναπτύξουμε ψυχοπαιδαγωγικές παρεμβάσεις διαχείρισης περιστατικών εκφοβισμού και βίας στο σχολείο,

προτείνουμε το πρόγραμμα που ακολουθεί και έχει ως στόχο:

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

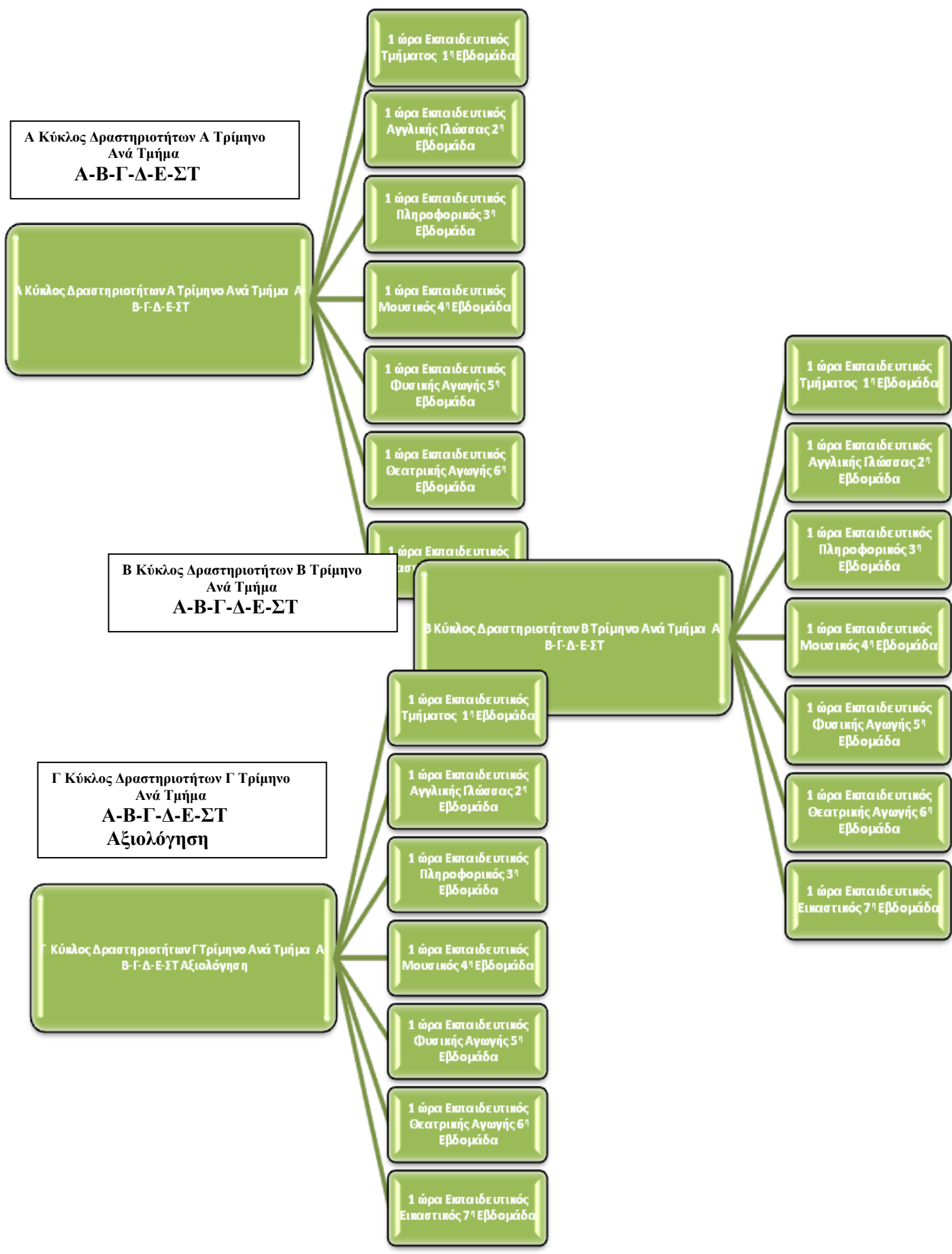
- Την εξάλειψη συμπεριφορών σχολικού εκφοβισμού.

- Την ανάπτυξη θετικών στάσεων και συμπεριφορών ως προς το θύμα και αρνητικών ως προς τις πράξεις του θύτη.
- Τη βελτίωση της ποιότητας των κοινωνικών και διαπροσωπικών σχέσεων στην ομάδα-τάξη.
- Την ενδυνάμωση των μαθητών να αντιμετωπίζουν φαινόμενα επιθετικότητας.
- Την μείωση της επιθετικής συμπεριφοράς και η εξάλειψη συμπεριφορών σχολικού εκφοβισμού.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

- ❖ Το πρόγραμμα θα υλοποιηθεί σε επίπεδο σχολείων (21^{ου}-109^{ου})
 - Συμμετέχουν όλοι οι μαθητές των δύο σχολείων
 - Η διάρκειά του θα είναι όλο το σχολικό έτος
 - Θα δημιουργηθούν δύο κύκλοι Δραστηριοτήτων – Παρεμβάσεων οι οποίοι θα υλοποιηθούν από τους δασκάλους των τάξεων σε συνεργασία με τις ειδικότητες των τμημάτων.

Ο πρώτος κύκλος αφορά την Α', Β', Γ', Δ', Ε' και ΣΤ' τάξη. Σε κάθε κύκλο θα υπάρξει μια ενιαία δράση που θα προκύψει μετά από την συνεργασία και συνεννόηση των δασκάλων των τμημάτων και των εκπαιδευτικών ειδικοτήτων. Οι Δραστηριότητες – Παρεμβάσεις του πρώτου κύκλου χωρίζονται σε επτά (7) μέρη και τελειώνουν με τη λήξη του Α' τριμήνου. Αντίστοιχα και οι Δραστηριότητες – Παρεμβάσεις του δεύτερου κύκλου θα τελειώσουν με τη λήξη του Β' τριμήνου. Ο κάθε εκπαιδευτικός ασχολείται μία (1) ώρα με τη δραστηριότητα που έχει επιλεγεί για τη σχολική βία ανάλογα με την ειδικότητά του.

ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ

- ❖ Σχέδια εργασίας
- ❖ Διδασκαλία με ομάδες εργασίας των μαθητών
- ❖ Διαμορφωτική αξιολόγηση

ΤΑ ΤΕΣΣΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

- ❖ Εισαγωγή – ενημέρωση των μαθητών
Σκοπός:
η «Κατανόηση του φαινομένου» (να κατανοήσουν τι σημαίνει σχολικός εκφοβισμός και γιατί αποτελεί πρόβλημα, να ανακαλύψουν τις μορφές που παίρνει ο σχολικός εκφοβισμός, να αντιληφθούν τους ρόλους που υιοθετούνται σε ένα περιστατικό σχολικού εκφοβισμού).
- ❖ Εμπλοκή των εκπαιδευτικών (δασκάλων και ειδικοτήτων) στο πρόγραμμα με συγκεκριμένες δραστηριότητες
Σκοπός:
η «Ενσυναίσθηση» (να αντιληφθούν ποιες είναι οι αιτίες, οι συνέπειες και τα συναισθήματα που βιώνουν όλοι οι εμπλεκόμενοι σε ένα σχολικό εκφοβισμό)
- ❖ Αξιολόγηση του προγράμματος
Σκοπός:
οι «Προτάσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος» (να προταθούν λύσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος, να προταθούν τρόποι ενημέρωσης των συμμαθητών και της κοινότητας και να επιλεγούν αυτοί που μπορούν να πραγματοποιηθούν).
- ❖ Παρουσίαση των συμπερασμάτων – «Μιλώντας με τους γονείς»

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Στόχοι:

- 1. Να ενημερωθούν οι μαθητές για το πρόγραμμα το οποίο θα υλοποιήσουν.
- 2. Να ενισχυθεί το κλίμα εμπιστοσύνης και ασφάλειας που θα λειτουργήσει υποστηρικτικά για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος.

Το ερωτηματολόγιο της επιθετικότητας

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ:

Στην αρχή αλλά και στο τέλος του προγράμματος μοιράζεται στους μαθητές ένα ερωτηματολόγιο στο οποίο καταγράφουν τις απόψεις τους γύρω από τους παράγοντες που σχετίζονται με τη σχολική βία αλλά και τα προσωπικά τους βιώματα.

Στόχος:

- ❖ Να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές τις στάσεις και τις απόψεις γύρω από το θέμα της σχολικής βίας.
- ❖ Να τους δοθεί μια ευκαιρία για ενδοσκόπηση.

ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

ΦΥΛΟ: ΑΓΟΡΙ

ΚΟΡΙΤΣΙ

Συνήθως είσαι:	Θύμα ☐ Θύτης ☐ και τα δύο ☐
Συγκρούεσαι:	κάθε μέρα ☐ κάθε εβδομάδα ☐ ποτέ ☐
Χρησιμοποιείς:	Ψυχολογική βία ☐ Σωματική βία ☐ λεκτική βία ☐ Δεν χρησιμοποιείς βία ☐
Συγκρούεσαι με άτομα:	Μικρότερα ☐ Μεγαλύτερα ☐ της ηλικίας σου ☐
Έχεις υποστεί βία μέσα ή έξω από το χώρο του σχολείου;	Ναι ☐ Όχι ☐

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΤΕ	ΜΙΑ ΦΟΡΑ	ΛΙΓΕΣ ΦΟΡΕΣ	ΠΟΛΛΕΣ ΦΟΡΕΣ
Απειλήσες κάποιον ότι θα τον δείρεις ή θα τον χτυπήσεις;				
Έτυχε να χαστουκίσεις, να χτυπήσεις ή να δώσεις γροθιά σε κάποιον επειδή σε πρόσβαλε ή πάνω σε καυγά;				
Υπάρχει κάποιος που θα έδερνες ευχαρίστως αν δεν φοβόσουν τις συνέπειες;				
Υπάρχει κάποιος που θα έδερνες ευχαρίστως, αν ήσουν μεγαλύτερης ηλικίας ή πιο δυνατός;				
Έτυχε να καυγαδίσεις, κρατώντας ένα κομμάτι ξύλο, πέτρα ή κάποιο άλλο αντικείμενο;				
Πήρες μέρος σε συμπλοκή που να είχε ως συνέπεια τον τραυματισμό κάποιου;				
Έτυχε να γράψεις σε θρανία, πόρτες ή να σπάσεις κάτι μέσα στο σχολείο;				
Οι περισσότεροι καυγάδες αφορούν άτομα του ίδιου ή του αντίθετου φύλου;				
Εκδηλώνεις οποιαδήποτε επιθετική συμπεριφορά προς μικρότερους μαθητές του σχολείου σου; (εκφοβισμοί, σκουντήματα, απειλές, μικροχτυπήματα)				
Μιλάς χρησιμοποιώντας βρισιές ή υποτιμητικές φράσεις που έχουν σχέση με το φύλο, τα εξωτερικά χαρακτηριστικά (λευκός, μαύρος, αδύνατος, χοντρός κ.α.) ή την εθνικότητα αυτού που υφίσταται τη συμπεριφορά σου;				

A1. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

A.1.1 Δημιουργία κύκλου εμπιστοσύνης¹

Στόχος:

- η εγκαθίδρυση της ψυχοπαιδαγωγικής σχέσης μεταξύ τόσο του εκπαιδευτικού και των μαθητών του όσο και των μαθητών μεταξύ τους
- η προσέγγιση της σχολικής τάξης ως ομάδας,
- η θετική αλληλεπίδραση μεταξύ των μελών της ομάδας,
- οι ψυχοπαιδαγωγικοί χειρισμοί των δυναμικών της ομάδας,
- η διαχείριση κρίσεων,
- η διαπραγμάτευση,
- η αποκέντρωση της εξουσίας.

A.1.1.1 Δημιουργούμε στην τάξη με τους μαθητές/τριες έναν κύκλο όπου κάθε παιδί συστήνεται και παρουσιάζει τον εαυτό μου

- Στον κύκλο μιλάμε για μια δική μας φιλία από τα μαθητικά χρόνια μας, περιγράφουμε με ζωντανά χρώματα τα συναισθήματα που συνόδεψαν την πολύχρονη σχέση μας. Στη συνέχεια καλούμε τα παιδιά να σκεφθούν στιγμές χαρούμενες μέσα στο σχολείο και να μας τις περιγράψουν. Προβάλλεται η ταινία «Για να μη χαθούν τα χρώματα»
- Στο κέντρο του κύκλου υπάρχει χαρτί του μέτρου. Καλούμε τα παιδιά να κτίσουμε – ζωγραφίσουμε το σχολείο των συναισθημάτων. Κάθε όροφος, κάθε βοηθητικός χώρος, κάθε μέρος της αυλής θα κρύβει κάποιο θετικό συναίσθημα. Το κάθε παιδί συμπληρώνει μόνο ένα χώρο και ένα συναίσθημα. Στο τέλος και ανάλογα με την ηλικία, μπορούμε να τα καλέσουμε να γράψουν μια ιστορία, χρησιμοποιώντας αυτά τα συναισθήματα ή να γράψουν ένα τραγούδι. Παίζουμε τα παιχνίδια: «τα καλά χαρακτηριστικά των συμμαθητών μου-αυτό που μου αρέσει σ' εσένα...», «ζάρι των συναισθημάτων»: (στην τάξη νιώθω....όταν....)

A.1.2 Υπογραφή συμβολαίου ή Πρωτόκολλο ειρηνικής επίλυσης διαφορών

Στόχος:

- ❖ 1. Να ενισχυθεί το κλίμα εμπιστοσύνης και ασφάλειας που θα λειτουργήσει υποστηρικτικά για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος.
- ❖ 2. Να διατυπωθούν οι βασικοί κανόνες για τη λειτουργία της ομάδας, να εξασφαλιστεί η συναίνεση των παιδιών και να υπογραφεί το συμβόλαιο - πρωτόκολλο

¹ Πολλές δραστηριότητες τέτοιου είδους στην τάξη για την πρόληψη του εκφοβισμού και της βίας μεταξύ των μαθητών βρίσκουμε στο εγχειρίδιο εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης του Ε.Ψ.Υ.Π.Ε.

Το συμβόλαιο - πρωτόκολλο προκύπτει από πρωτοβουλία των ίδιων των μαθητών.

Συντάσσεται και επικυρώνεται από τους ίδιους. Είναι ανοιχτό σε εμπλουτισμό και με άλλες προτάσεις που μπορούν να προκύψουν.

Οι βασικές αρχές του συμφωνητικού / πρωτοκόλλου είναι:

1. Όταν βρισκόμαστε στο σχολείο είναι καλό η συμπεριφορά μας να είναι η αρμόζουσα και να μην υπερβαίνουμε τα όρια. Μην ξεχνάμε πως η ελευθερία καθενός σταματά εκεί που ξεκινά η ελευθερία του άλλου.
2. Μέσα στην τάξη θέλουμε όλοι μας να υπάρχει κλίμα εμπιστοσύνης και να γίνει πιο ουσιαστικός ο δεσμός μεταξύ των συμμαθητών.
3. Όλοι οι μαθητές θέλουμε να συνεργαζόμαστε και να βοηθάμε ο ένας τον άλλο όπου είναι δυνατό. Έτσι, όλο το τμήμα, όλες οι τάξεις και όλο το σχολείο μπορούν να έχουν ενότητα κι αλληλεγγύη.
4. Είναι πολύ σημαντικό να αποδεχόμαστε με σεβασμό τη διαφορετικότητα.
5. Προτιμάμε τις ομαδικές δημιουργικές δραστηριότητες παρά τη συμπλοκή και τη βία.
6. Απαγορεύεται η άσκηση οποιαδήποτε μορφής βίας μεταξύ των μαθητών.

Υπογραφές μαθητών

B. ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ (ΔΑΣΚΑΛΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ) ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Η ευαισθητοποίηση και η ενδυνάμωση των μαθητών στην αντιμετώπιση του εκφοβισμού και της βίας στο σχολείο, μπορεί να επιτευχθεί ύστερα από προγραμματισμένες και σχεδιασμένες σε επίπεδο σχολικής μονάδας παρεμβάσεις:

B1. Δραστηριότητες - Παρεμβάσεις

B.1.1 Ανάγνωση ιστοριών βίας και διαχείρισης των συγκρούσεων και του θυμού, και επιλογή των καλύτερων, μη βίαιων, τρόπων αντιμετώπισης και επίλυσης προβλημάτων για τις περιπτώσεις αυτές.

- ❖ Μπορούμε να διαβάσουμε στα παιδιά μας [«τα μπαλόνια της φιλίας»](#), αφού πρώτα φτιάξουμε τα δικά μας μπαλόνια γράφοντας το όνομά μας και βάζοντας μέσα ένα χαρτάκι με μία ευχή για τα παιδιά του κόσμου. Η αίθουσά μας θα γεμίσει χρώματα και συναισθήματα.
- ❖ Στη μέση του κύκλου τοποθετούμε μια τσάντα με σχισμένα τετράδια, μουντζουρωμένα βιβλία, σπασμένα μολύβια. Καλούμε το παιδί από το οποίο δανειστήκαμε την τσάντα να ανοίξει την τσάντα του.....
- ❖ Διαβάζουμε το παραμύθι [«Η Μόνα σε καινούριο σχολείο»](#)

Το υλικό το βρίσκουμε στην ιστοσελίδα

http://users.sch.gr/kdimitrakakis/kdim/bia/ypostiriktiko_yliko/ta_mpalonia_tis_filias.pdf

και σε e-book http://www.mikrosanagnostis.gr/library/pageflip_ekfovismos/Default.html

Επίσης παιδικά βιβλία με θέματα τη διαφορετικότητα, τα δικαιώματα του παιδιού και τον αντιρατσισμό μπορούμε να βρούμε και στην ιστοσελίδα

http://www.i-red.eu/resources/projects-files/sxedio_drasis-paidika_vivlia-diaforetikotita-antiratsismos.pdf

Μετά την ανάγνωση και τις διάφορες δραστηριότητες τα παιδιά μπορούν με τη βοήθεια της ειδικότητας των Εικαστικών να φτιάξουν **Το δέντρο της φιλίας**, όπου σε κάθε φύλλο θα γράφουν κάποιο θετικό τους συναίσθημα.

B.1.2 Συμπλήρωση ιστορίας θυματοποίησης, παίξιμο ρόλων.

Σενάριο πρώτο:

Ο Αντώνης και ο Πέτρος παίζουν ποδόσφαιρο στην αυλή. Ο Αντώνης παρότι παίζουν στην ίδια ομάδα, κάθε φορά που έχει ο Πέτρος την μπάλα τον σκουντά, τον ρίχνει κάτω και του παίρνει την μπάλα. Αυτό συμβαίνει κάθε φορά στο παιχνίδι τους (σωματική βία)

Σενάριο δεύτερο:

Ο Σωτήρης περιμένει καθημερινά τον Γιώργο στο σχολασμα, τον παρενοχλεί και τον βρίζει (ψυχολογική – λεκτική βία)

Σενάριο τρίτο:

Η Αναστασία κυνηγά την Έλενα με μια ακρίδα που βρήκε στην αυλή ενώ ξέρει πως η Έλενα τις φοβάται πολύ (ψυχολογική βία)

Σενάριο τέταρτο:

Η Μαρία μόλις έχει έρθει στο σχολείο. Η «αρχηγός» της τάξης την απομονώνει με ψέματα και κακοήθειες από τους άλλους συμμαθητές/τριες της και τα παιδιά «δεν την παίζουν». (κοινωνική βία)

Σενάριο πέμπτο:

Ο Αλέξης δεν συμπαθεί τον Κώστα. Του παίρνει τα πράγματα, τον ενοχλεί και του έχει πει πως αν το αποκαλύψει σε κανέναν θα βάλει τον μεγάλο του αδελφό και τους φίλους του στη γειτονιά να τον δειρουν (ψυχολογική και σωματική βία)

B.1.3 Ταινίες που μπορούν να παρακολουθήσουν και έπειτα να συζητήσουν γι' αυτές:

- ❖ «Τα μπλε γυαλιά» – Ταινία της Ε.Ψ.Υ.Π.Ε. για την ενδοσχολική βία
- ❖ «Το αηδόνι», μια ταινία μικρού μήκους για την ενδοσχολική βία της Στ' τάξης του 32ου δημοτικού σχολείου Πατρών. Η ταινία βραβεύτηκε με ειδικό βραβείο από τον 3ο

Πανελλήνιο Μαθητικού Διαγωνισμού Ταινιών Μικρού Μήκους «Ένας πλανήτης... μια ευκαιρία». Την βρίσκουμε στην ιστοσελίδα

<http://kopanakinews.wordpress.com/2013/08/29/%CF%84%CE%BF>

❖ «Το καναρινί ποδήλατο», για την σχολική βία και τον σχολικό εκφοβισμό αλλά και μικρά βιντεάκια που θα τα βρούμε στην ιστοσελίδα

http://etaksi2011.blogspot.gr/2013/03/6_6.html

B.1.4 Δημιουργία πολυμεσικού παραμυθιού

Δημιουργία πολυμεσικού παραμυθιού σε περιβάλλον Power Point. Στα πλαίσια του μαθήματος Τ.Π.Ε. θα δημιουργηθεί από τα παιδιά της Ε΄ τάξης και σε περίληψη διασκευή της κ. Ελένης Λιακοπούλου ΠΕ 19, το παραμύθι «Ο Τριγωνοσαρούλης» του Βαγγέλη Ηλιόπουλου (Εκδ. Πατάκη). Όταν ολοκληρωθεί θα παρουσιαστεί σε όλες τις τάξεις των σχολείων και θα ακολουθήσει συζήτηση.

B.1.5

- ❖ Κατασκευή αφίσας για τη βία
- ❖ Δημιουργία ενημερωτικού φυλλαδίου για τη σχολική βία
- ❖ Δημιουργία κόμικς
- ❖ Θεατρικό δρώμενο για τη σχολική βία (π.χ « Τα μάγια της πεταλούδας »)
- ❖ Να έρθουν σε επαφή οι μαθητές με μη ανταγωνιστικά παιχνίδια που θα τους διδάξουν οι εκπαιδευτικοί της Φυσικής Αγωγής.

Γ. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Στόχοι:

- ❖ 1. Να σκεφτούν και να συζητήσουν οι συμμετέχοντες για την εμπειρία τους στο πρόγραμμα.
- ❖ 2. Να αξιολογήσουν το πρόγραμμα.
- ❖ 3. Να εκτιμήσουν τη συμμετοχή τους στις δραστηριότητες.
- ❖ 4. Να μιλήσουν για τα συναισθήματά τους σε όλη την πορεία του προγράμματος.

Επίσης μπορούμε να δημιουργήσουμε σχετικό φυλλάδιο, το οποίο να μοιραστεί στα παιδιά και στο οποίο θα αναφέρονται οι μορφές σχολικής βίας, τι θα πρέπει να γνωρίζουν οι μαθητές γι αυτήν, το πώς μπορούν ν' αντιδράσουν στην εμφάνιση τέτοιων περιστατικών, αλλά και κάποιες προτάσεις για καλύτερη αντιμετώπιση του φαινομένου. Όπως:

❖ Στο σχολείο είναι σημαντικό να ορίζονται κάποιοι μαθητές, ως συνομήλικοι μεσολαβητές ή «ειρηνοποιοί» που θα εκπαιδεύονται ειδικά και θα μεσολαβούν μεταξύ

μαθητών που τσακώνονται ή φέρονται άσχημα ο ένας στον άλλον, ώστε να επιτυγχάνουν τη συμφιλίωσή τους.

❖ Το σχολείο θα πρέπει να καλεί συχνά τους γονείς να τους ευαισθητοποιεί και να τους κατευθύνει, ώστε να βρίσκονται κοντά στα παιδιά τους, να τα υποστηρίζουν χωρίς να τα καταπιέζουν.

Δ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στόχοι:

1. Να συνομιστούν οι βασικές διαστάσεις του φαινομένου, όπως παρουσιάστηκαν στις προηγούμενες δραστηριότητες.
2. Να αξιοποιηθεί η γνώση των μαθητών για τον εκφοβισμό και τη βία στο σχολείο, σε εικαστικές ή άλλες δημιουργικές δραστηριότητες.
3. Να οργανωθεί η συνάντηση με τους γονείς.

Δ1. Ενημέρωση για το φαινόμενο του Εκφοβισμού και της βίας στο σχολείο μας

Στόχοι:

- Να ενημερωθούν οι γονείς για το φαινόμενο του εκφοβισμού και της βίας στο σχολείο.
- Να συζητήσουν για την πρόληψη και τη διαχείριση των περιστατικών.
- Να ενημερωθούν για την υλοποίηση των Σχεδίων Εργασίας.
- Να εξασφαλιστεί η συναίνεση των γονέων για τη συμμετοχή των παιδιών.

Προτείνεται να πραγματοποιηθεί 15 μέρες πριν από την έναρξη του προγράμματος

Δ2. Γιορτή φιλίας - Εκδήλωση παρουσίασης των προσπαθειών των μαθητών του σχολείου μας

Στόχοι:

- Να παρουσιαστεί το τελικό προϊόν.
- Να γίνει η παρουσίαση και διάχυση των αποτελεσμάτων.

Η συνάντηση αυτή είναι μια γιορτή φιλίας

24^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Προγραμματισμός δράσεων για την πρόληψη της σχολικής βίας και του εκφοβισμού,
2014/15

Α΄ ΤΑΞΗ

Εκπαιδευτικός Γεώργιος Αηδονίδης

Αφήγηση Ιστορίας: "Τρέχει, τρέχει ο Ορφέας..." Σκέψεις ενός γέρικου δέντρου!

Στόχος της δράσης:

Να ευαισθητοποιηθούν και να προβληματιστούν τα παιδιά όσον αφορά στον κεντρικό ρόλο που διαδραματίζει η ομάδα εκείνη των μαθητών-θεατών, που υιοθετεί μια όχι άμεσα επιθετική συμπεριφορά, αλλά μπορεί να είναι εξίσου επικίνδυνη.

Περιγραφή της δράσης

- Συζήτηση βασισμένη σε ερωτήσεις σχετικές με την κατανόηση της ιστορίας.
- Ζωγραφική ενός μέρους της ιστορίας (κάθε ομάδα ζωγραφίζει διαφορετικό μέρος αυτής)- Ζωγραφική του τέλους της ιστορίας (όπως το φαντάζονται τα παιδιά) - Σύνθεσή τους σε κολάζ.
- Δραματοποίηση.

Εμπλεκόμενοι:

Στη δράση αυτή συμμετέχουν ο δάσκαλος και οι μαθητές-τριες της Α΄τάξης.

Χρονοδιάγραμμα της δράσης:

1 - 15 Νοεμβρίου 2014

Β΄ ΤΑΞΗ

Εκπαιδευτικός Ιωάννης Ιωαννίδης

ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΟΡΑ (Αφήγηση)

Στόχος της δράσης:

Αποδοχή και ενσωμάτωση της διαφορετικότητας, λήψη αποφάσεων (σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο) ηγεσία, ιεραρχία, ατομική και ομαδική ευθύνη, ομαδικότητα, λειτουργία ομάδας, καταμερισμός εργασιών-αρμοδιοτήτων, διαφορετικοί τρόποι επίλυσης προβλημάτων Συναισθήματα, αποδοχή του διαφορετικού και η ομαλή συμβίωση με τα διαφορετικά και αδύναμα άτομα που υπάρχουν στον κοινωνικό μας περίγυρο.

Περιγραφή της δράσης

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

Ζωγραφίζουν τους χαρακτήρες του παραμυθιού. Τι φαντάζονται για την εξέλιξη του παραμυθιού.

ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ

Θεατρικό παιχνίδι ή παντομίμα .

ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑ

Με υλικά τεχνικών χειροτεχνίας κατασκευάζουν ήρωες του παραμυθιού.

Κολάζ για κάποια περιστατικά του παραμυθιού.

ΑΦΗΓΗΣΗ

Αφήγηση των επιμέρους ενοτήτων του παραμυθιού από τα παιδιά.

Εμπλεκόμενοι:

Εκπαιδευτικοί, μαθητές

Χρονοδιάγραμμα της δράσης

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ- ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

Τρόπος αποτίμησης του αποτελέσματος της δράσης:

Παρατήρηση της συμπεριφοράς των παιδιών απέναντι σε αδύναμα ή άτομα με διαφορετικότητα, παρατήρηση της συνεργασίας μέσα και έξω από την τάξη, παρατήρηση στην επίλυση των προβλημάτων που προκύπτουν μέσα στο σχολικό περιβάλλον, φύλλα εργασίας σχετικά με το όλο σχέδιο δράσης στο τέλος της όλης δράσης

Γ΄ ΤΑΞΗ

Εκπαιδευτικός Βασίλης Τράικος

Το πρόγραμμα "**Διαφορετικότητα**" θα παρακολουθήσουν οι μαθητές της Γ΄τάξης στο ινστιτούτο ψηφιακής μάθησης και επικοινωνίας "**NOYΣ**".

Στόχος της δράσης:

Τα παιδιά θα πρέπει να συνειδητοποιήσουν την έννοια του **«Όλοι Διαφορετικοί - Όλοι Ίσοι»**, να αναπτύξουν κριτική σκέψη στην έννοια της διαφορετικότητας και μέσω αυτού να αναπτύξουν ισότιμες σχέσεις στο σχολικό περιβάλλον και γενικότερα στο κοινωνικό τους περιβάλλον.

Περιγραφή της δράσης:

Οι μαθητές βλέπουν ένα παραμύθι στο διαδραστικό πίνακα ως εφαρμογή πολυμέσων με θέμα τη "**διαφορετικότητα**". Το παραμύθι σταματά σε ένα κρίσιμο σημείο. Οι μαθητές

στη συνέχεια, δημιουργούν χωρισμένοι σε ομάδες, τη δική τους εκδοχή για τη συνέχεια του παραμυθιού και με το λογισμικό του NOUS, ειδικά σχεδιασμένο για παιδιά, δημιουργούν καρτούν (comics) στους υπολογιστές και στα tablets. Εισάγουν τις εικόνες τους σε **ηλεκτρονικό βιβλίο** και δημιουργούν **βίντεο** με τις εικόνες που έφτιαξαν και κάνουν αφήγηση. Ακολουθεί παρουσίαση της δουλειάς της κάθε ομάδας από τους/τις μαθητές/τριες και η πραγματική συνέχεια του παραμυθιού.

Στο δάσκαλο δίνεται κωδικός, έτσι ώστε να μπορεί να συνεχίσει τον εμπλουτισμό του ηλεκτρονικού βιβλίου με **νέες δράσεις** μαζί με τους μαθητές και στο σχολείο.

Εμπλεκόμενοι:

Στο πρόγραμμα παίρνουν μέρος: οι υπεύθυνοι του προγράμματος, οι μαθητές και ο δάσκαλος.

Χρονοδιάγραμμα της δράσης:

Δύο εβδομάδες.

Δ΄ ΤΑΞΗ

Εκπαιδευτικός Παύλος Χ΄ Μιχαήλ

Προβολή video με θέμα τη σχολική βία,.

Στόχος της δράσης:

Οι μαθητές να καταθέσουν τα συμπεράσματα τους και να "ανακαλύψουν" τον ορισμό της Σχολικής Βίας, τις μορφές που εμφανίζεται, τι μπορεί να κάνει κάποιος, εάν βρεθεί σε αυτούς τους "ρόλους" καθώς και πληροφορίες σχετικά με τις υπηρεσίες που μπορεί να απευθυνθεί.

Περιγραφή της δράσης

Στη συνέχεια θα χωριστούν μαθητές σε 3 ομάδες. Κάθε ομάδα θα αναλάβει από ένα ρόλο. 1) του θύματος 2) του θύτη και 3) του παρατηρητή. Οι ρόλοι θα μοιραστούν τυχαία.

Οι μαθητές της κάθε ομάδας θα κληθούν να συζητήσουν μεταξύ τους τα όσα είδαν στα video και να απαντήσουν στα ακόλουθα ερωτήματα.

Τι "νιώθεις"; (οποιαδήποτε λέξη που εκφράζει συναίσθημα)

Τί "κάνεις"; πως αντιδράς (σκέψου τη θέση στη οποία βρίσκεσαι)

Τι θα μπορούσες να κάνεις για να αλλάξεις την κατάσταση;

Στη συνέχεια στην ολομέλεια θα καταγραφούν σε χαρτόνια όλα όσα ειπώθηκαν, δίνοντας έμφαση στο συναίσθημα και πώς αυτό εκφράζεται. (Πίσω από κάθε συμπεριφορά βρίσκεται και ένα συναίσθημα)

Εμπλεκόμενοι:

Εκπαιδευτικός -μαθητές

Χρονοδιάγραμμα της δράσης:

2 δίωρα στην Ευέλικτη ζώνη

Τρόπος αποτίμησης του αποτελέσματος της δράσης:

Τα αποτελέσματα της παραπάνω βιωματικής Δράσης, μετά από κατάλληλη στατιστική επεξεργασία στα πλαίσια του μαθήματος "Μαθηματικά , θα δημοσιευθούν στην ιστοσελίδα του Σχολείου μας.

Δ΄ ΤΑΞΗ

Διευθύντρια Αναστασία Νικολακούδη

ΤΟ ΠΑΓΚΑΚΙ ΤΗΣ ΠΑΡΕΑΣ

Στόχος της δράσης:

Κοινωνικοποίηση -ελαχιστοποίηση της απομόνωσης.

Περιγραφή της δράσης

Στην αυλή του σχολείου επιλέγουμε ένα παγκάκι και το ονομάζουμε το παγκάκι της παρέας. Στο μάθημα των εικαστικών φτιάχνουμε μία πολύχρωμη επιγραφή και την κολλάμε πάνω στο παγκάκι. Όποιο παιδί είναι μόνο του και θέλει παρέα κατά τη διάρκεια του διαλείματος κάθεται στο παγκάκι και οι υπόλοιποι μαθητές που έχουν ενημερωθεί και συζητήσει για το παγκάκι πηγαίνουν και το κάνουν παρέα.

Εμπλεκόμενοι:

Εκπαιδευτικοί -μαθητές

Χρονοδιάγραμμα της δράσης:

Καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς

Τρόπος αποτίμησης του αποτελέσματος της δράσης:

Οι παρέες που θα δημιουργηθούν μέσα από το "Παγκάκι της παρέας"

Ε΄ ΤΑΞΗ

Εκπαιδευτικός Φώτης Φωτιάδης

Προβολή Videos

ΝΑΙ στην επικοινωνία – ΟΧΙ στην λεκτική βία

Στόχος της δράσης:

Δικαιώματα – υποχρεώσεις – καθήκοντα για όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας

Περιγραφή της δράσης:

Συζήτηση στην τάξη για τον ορισμό & τις μορφές της ενδοσχολικής βίας και του εκφοβισμού

Συζήτηση για τις επιπτώσεις του εκφοβισμού

Ενημέρωση σχετικά με το γιατί η ενδοσχολική βία και ο εκφοβισμός δεν είναι αποδεκτά από το σχολείο

Εμπλεκόμενοι:

Δάσκαλος - μαθητές

Χρονοδιάγραμμα της δράσης:

1ο δεκαήμερο Μαρτίου

Τρόπος αποτίμησης του αποτελέσματος της δράσης:

Κατασκευή αφίσας για ενδοσχολική βία. Δημιουργία συνθημάτων

Συμφωνίες και σταθεροί κανόνες σχετικά με την αντιμετώπιση περιστατικών βίας μεταξύ των μαθητών (Συμβόλαιο)

ΣΤ΄ ΤΑΞΗ

Εκπαιδευτικός Δημήτρης Τομπουλίδης

Αφήγηση ιστορίας-σεναρίου σχετικά με την Ενδοσχολική βία

Η δραστηριότητα εστιάζει στην πλειοψηφία των παρατηρητών /τριών της βίας

Στόχος της δράσης:

- α. Η ευαισθητοποίηση των παιδιών στα θέματα της ενδοσχολικής βίας.
- β. Η ενθάρρυνση των μαθητών/τριών στην υιοθέτηση ενεργητικής υποστηρικτικής στάσης υπέρ των θυμάτων της ενδοσχολικής βίας.
- γ. Η ενίσχυση της αξίας του ρόλου του υπερασπιστή/διαμεσολαβητή.

Περιγραφή της δράσης:

Τα παιδιά μπορούν να δημιουργήσουν το «πορτραίτο» του υπερήρωα υποστηρικτή του παιδιού-θύματος που υπόκειται στην πίεση.

- Γίνεται σύντομη αφήγηση της ιστορίας-σεναρίου.
- Αναγράφονται στον πίνακα τα πιθανά συναισθήματα του «θύματος» (Συζήτηση, καταγίγισμός ιδεών, βίωσανε κάποιου παρόμοιου συνθήκες ως θύτες, θύματα ή παρατηρητές).
- Σε ομάδες: διπλώνουν ένα φύλλο Α4 και αποτυπώνει η ομάδα στο εξώφυλλο τον ήρωα που θα βοηθήσει το θύμα (φανταστικός ή πραγματικός) και γράφει το όνομά του. Στις μέσα σελίδες αναγράφονται τα συναισθήματα του υπερήρωα, τα χαρακτηριστικά του, αξίες/αρχές, τρόποι υπεράσπισης ή υποστήριξης .
- Οι ομάδες παρουσιάζουν τον υπερήρωα. Πως νιώθει ως υπερασπιστής ο ήρωας και πως το θύμα που τώρα υποστηρίζεται από κάποιον;
- Δραματοποίηση σεναρίων, έκφραση με δίστιχα ή και τραγούδια.
- Δημιουργούμε αφίσα του υπερήρωα όπου θα προστεθεί το δίφυλλο και τα μηνύματα.
- Βράβευση των πράξεων υπεράσπισης ή διαμεσολάβησης.

Εμπλεκόμενοι:

Ο εκπαιδευτικός της τάξης και οι μαθητές

Χρονοδιάγραμμα της δράσης

8 διδακτικές ώρες στην Ευέλικτη Ζώνη

ΣΤ΄ ΤΑΞΗ

Εκπαιδευτικός Ειδικότητας Θεοδώρα Τανταλίδου (ΠΕ06 Αγγλικά)

E-Twinning project με κεντρικό άξονα την σχολική βία και εκφοβισμό.

Στόχος της δράσης:

Στόχοι της δράσης είναι: 1. Η ενίσχυση της αυτοεκτίμησης σε μαθητές που το χρειάζονται, 2. Η ανάπτυξη θετικών σχέσεων μεταξύ των μαθητών 3. Να βελτιώσουν οι μαθητές την ικανότητά τους να διακρίνουν τα περιστατικά ενδοσχολικής βίας, 4. Η αρνητική στάση απέναντι σε ανάρμοστες συμπεριφορές , όπως είναι ο εκφοβισμός, και όλα αυτά μέσω συνεργατικών δραστηριοτήτων και κάνοντας χρήση των ΤΠΕ. .

Περιγραφή της δράσης:

Θα οριστεί σε συνεργασία με την συνεργάτη μας στην Πολωνία

Εμπλεκόμενοι:

Η εκπαιδευτικός ειδικότητας ΠΕ06 και οι μαθητές της ΣΤ΄ Τάξης.

Χρονοδιάγραμμα της δράσης:

Μέχρι το τέλος του σχολικού έτους.

Τρόπος αποτίμησης του αποτελέσματος της δράσης:

Θα οριστεί σε συνεργασία με την συνεργάτη μας στην Πολωνία.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

Εκπαιδευτικός Χριστίνα Χαλκίδου

Συνάντηση με την Αντιεισαγγελέα ανηλίκων από την Εισαγγελία Ανηλίκων Θεσ/νίκης

Στόχος της δράσης:

Συνάντηση και γνωριμία με υπεύθυνο φορέα του Δημοσίου, αρμόδιο για θέματα ενδοσχολικής βίας- παραβατικότητας- αντικοινωνικών συμπεριφορών - θέματα ηλεκτρονικού εγκλήματος, με σκοπό την πρόληψη και προφύλαξη των μαθημάτων. Ενημέρωση για τις δομές του κράτους- υπηρεσίες αντιμετώπισης της βίας.

Περιγραφή της δράσης:

Εισήγηση και ενημέρωση της Αντιεισαγγελέας στους εκπαιδευτικούς και τους γονείς του σχολείου, σχετικά με το πρόγραμμα της Εισαγγελίας Ανηλίκων. Θα ακολουθήσει συνάντηση με τους μαθητές Δ' Ε' ΣΤ' του σχολείου. Αφού γίνει ενημέρωση θα γίνει συζήτηση με τους μαθητές σχετικά με τις απορίες τους.

Εμπλεκόμενοι:

Αντιεισαγγελέας ανηλίκων, εκπαιδευτικοί, μαθητές, γονείς.

Χρονοδιάγραμμα της δράσης:

Έγινε αίτηση για το τρέχον έτος.

Α΄ Β΄ Γ΄ Δ΄ Ε΄ ΣΤ΄ ΤΑΞΕΙΣ ΣΤΗ ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Εκπαιδευτικός Φυσικής Αγωγής Κωνσταντίνα Παγούνη

Μη ανταγωνιστικά παιχνίδια

Στόχος της δράσης:

Ανάπτυξη εμπιστοσύνης αλληλοβοήθειας και ειρηνικής συνύπαρξης. Μείωση του ανταγωνισμού των συγκρούσεων, της περιθωριοποίησης. Ευκαιρίες για θετικές διαπροσωπικές σχέσεις, σωματικό ψυχικό άγγιγμα.

Περιγραφή της δράσης:

Μη ανταγωνιστικά παιχνίδια και δραστηριότητες σε κύκλο, σε ζευγάρια, σε τριάδες και άλλους σχηματισμούς.

Εμπλεκόμενοι:

Εκπαιδευτικοί μαθητές

Χρονοδιάγραμμα της δράσης:

Σε όλη τη σχολική χρονιά

Τρόπος αποτίμησης του αποτελέσματος της δράσης:

Παρατήρηση των παιδιών .(διάθεση για συνεργασία,συγκρούσεις,ανταγωνισμός)

25^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Προγραμματισμός δράσεων για την πρόληψη της σχολικής βίας και του εκφοβισμού, 2014/15

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Η συστηματική παρατήρηση της συμπεριφοράς των μαθητών μας μέσα και έξω από την αίθουσα, μας οδήγησε στη διαπίστωση ότι, παρότι στο σχολείο μας τα προβλήματα βίαιης συμπεριφοράς είναι πολύ περιορισμένα και δεν εμπίπτουν στην κατηγορία του εκφοβισμού, δεν μπορούμε να τα αγνοήσουμε αν θέλουμε να εξασφαλίσουμε ένα περιβάλλον που εμπνέει ασφάλεια σε όλα τα παιδιά.

Συγκεκριμένα, τα περιστατικά περιορίζονται α) στις αυθόρμητες αντιδράσεις των παιδιών σε περίπτωση που νιώσουν ματαίωση και οι οποίες δεν αποκλείεται να εμπεριέχουν σωματική βία (σπρώξιμο, τράβηγμα, χτύπημα) και β) στον αποκλεισμό κάποιου παιδιού από την ομάδα μέσω ανάλογων δηλώσεων (δε σε έχω φίλο, δε θα παίξεις μαζί μας).

Ωστόσο, διαπιστώσαμε ότι η πολιτική που ακολουθούσαμε στο σχολείο, δηλαδή τα περιστατικά αυτά να γίνονται αντικείμενο εκτενούς συζήτησης στην οποία συμμετέχουν όλοι οι εμπλεκόμενοι και στην οποία ο εκπαιδευτικός αναλαμβάνει το ρόλο του διαμεσολαβητή, δεν ήταν αποτελεσματική αφού η συχνότητα των φαινομένων βίας δε μειώθηκε. Μάλιστα, ιδιαίτερα ανησυχητικό ήταν για εμάς το γεγονός ότι πρωταγωνιστές σε αυτά τα γεγονότα παρέμεναν, συνήθως, τα ίδια παιδιά (είτε στο ρόλο του θύτη είτε στο ρόλο του θύματος). Οι απόπειρες να εμπλέξουμε τους γονείς των παιδιών αυτών και να συνεργαστούμε αποτελεσματικά μαζί τους δεν απέδωσαν, καθώς προσέκρουαν είτε στη διαφορά των αξιακών συστημάτων σχολείου-οικογένειας είτε στη στρεβλή εικόνα των γονέων για τη συμπεριφορά των παιδιών τους. Επιπλέον, οι γονείς αυτοί έδειχναν να εισπράττουν την προσπάθεια του σχολείου για συνεργασία ως έλεγχο της δικής τους επάρκειας στο γονεϊκό ρόλο και στοχοποίησης τόσο δικής τους όσο και των παιδιών τους.

Για το λόγο αυτό, και μετά από βιβλιογραφική αναζήτηση, αποφασίσαμε να επιχειρήσουμε την αλλαγή της παγιωμένης κατάστασης αξιοποιώντας την οικοσυστημική προσέγγιση, η οποία, καθώς εμπλέκει το σύνολο της ευρύτερης σχολικής κοινότητας, δίνει τη δυνατότητα και στην προαναφερθείσα κατηγορία γονέων να συνεργαστούν με το σχολείο, δίχως να αισθάνονται ότι γίνονται θύματα διακρίσεων.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2014-15

ΣΚΟΠΟΣ

Ο σκοπός που θέσαμε είναι να εξαλείψουμε στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό την επιθετικότητα και τη βία από το σχολικό μας περιβάλλον, ώστε να εξασφαλίσουμε στους μαθητές μας την υποστήριξη και το αίσθημα ασφάλειας, προϋποθέσεις απαραίτητες για την κάθε είδους ανάπτυξή τους (κοινωνική, συναισθηματική, γνωστική) .

ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Επίσης, γνωρίζοντας ότι η παρέμβαση σε θέματα συμπεριφοράς απαιτεί επιμονή και συνέπεια σε βάθος χρόνου, αποφασίσαμε ότι οι δραστηριότητες που θα πραγματοποιήσουμε θα επεκταθούν σε χρονικό διάστημα έξι μηνών (Οκτώβριος – Μάρτιος).

ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Καθημερινά θα καταγράφονται σε ημερολόγιο τα γεγονότα που προκαλούν φόβο και αναστάτωση στα παιδιά και συνδέονται με οποιαδήποτε μορφή βίας, ενώ, στη συνέχεια, θα μεταφέρονται και σε διαγράμματα, ώστε να είναι εύκολη η ποσοτική τους σύγκριση. Αυτές οι ποιοτικές και ποσοτικές καταγραφές θα αποτελέσουν και τα εργαλεία για την αξιολόγηση του αποτελέσματος των δράσεων, που θα γίνει στο τέλος Απριλίου, και θα λειτουργήσει ανατροφοδοτικά. Ενδιάμεσες αξιολογήσεις θα γίνονται στις συνεδριάσεις που θα κάνει ο Σύλλογος Διδασκόντων, κατά τη διάρκεια των οποίων οι εκπαιδευτικοί θα καταθέτουν τις παρατηρήσεις τους για τη διαφοροποίηση στη συμπεριφορά των παιδιών που ανήκουν στην ομάδα υψηλού κινδύνου (θυτών και θυμάτων).

ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ

Η επιλογή της οικοσυστημικής προσέγγισης επιβάλλει τη συμμετοχή στην προσπάθεια όχι μόνο των εκπαιδευτικών αλλά και των μαθητών όπως και των γονέων τους. Σε αυτό το σημείο, δηλαδή στη συμμετοχή της ευρύτερης σχολικής κοινότητας, κρίνουμε ότι βρίσκεται και η βαρύτητα της εξάμηνης παρέμβασης που θα πραγματοποιήσουμε.

ΔΡΑΣΕΙΣ

1^η ΔΡΑΣΗ

Στόχος : Η εξασφάλιση της συναίνεσης των γονέων και η αρωγή τους στην προσπάθειά μας

Δραστηριότητα : Ενημέρωση των γονέων για την προσπάθεια που θα κάνουμε σχετικά με την εξάλειψη των κρουσμάτων βίας. Ενθάρρυνση να αναφέρουν τις πράξεις βίας/εκφοβισμού όταν συμβαίνουν και να παίρνουν ανοιχτά θέση κατά τέτοιων πρακτικών

Χρόνος : Πρώτη συνάντηση με τους γονείς (αρχές Οκτωβρίου)

Περιγραφή : Κατά τη διάρκεια της συνάντησης οι εκπαιδευτικοί τονίζουν τη σημασία της κοινής στάσης οικογένειας-σχολείου απέναντι στο πρόβλημα και την ανάγκη για συνεργασία. Επίσης, επισημαίνουν τη διαφορά των εννοιών ενδοσχολική βία, επιθετικότητα

και σύγκρουση, ενώ υπενθυμίζουν το γεγονός ότι οι συγκρούσεις -όταν δεν υπερβαίνουν τα κοινωνικά αποδεκτά όρια- είναι συχνά όχι μόνον αναπόφευκτες αλλά και αναγκαίες, επειδή βοηθούν στο να αντιληφθούν τα παιδιά τις δυνατότητες και τα όριά τους. Τέλος δίνουν ένα έντυπο στους γονείς ζητώντας τους να το συμπληρώσουν και να το επιστρέψουν στο σχολείο. Στο έντυπο θα γράψουν περιπτώσεις που έπεσαν στην αντίληψή τους και αφορούν σε γεγονότα που συνέβησαν στο σχολείο και προκάλεσαν φόβο και/ή ανασφάλεια στα παιδιά τους, χωρίς να αναφέρουν ονόματα. Στο ίδιο έντυπο σημειώνεται η παράκληση του σχολείου στο εξής να αναφέρονται στον υπεύθυνο εκπαιδευτικό του τμήματος αυτά τα περιστατικά.

Εμπλεκόμενοι : γονείς, εκπαιδευτικοί

Αποτίμηση αποτελέσματος : ο αριθμός των γονέων που ανταποκρίνονται, επιστρέφοντας το έντυπο.

2^η ΔΡΑΣΗ :

Στόχος : Η καταγραφή φαινομένων βίας στο σχολικό χώρο, όπως την έχουν βιώσει τα παιδιά.

Οι δραστηριότητες που προβλέπονται διαφοροποιούνται ανάλογα με την ηλικία των παιδιών (Α-Β, Γ-Δ, Ε-ΣΤ). Σε όλες τις τάξεις όμως οι εκπαιδευτικοί καταγράφουν τις περιπτώσεις ενδοσχολικής βίας που αναφέρουν τα παιδιά.

Τάξεις Α και Β

Δραστηριότητα: Λέξεις που δίνουν χαρά, λέξεις που πληγώνουν

Περιγραφή: Ανάγνωση λογοτεχνικού βιβλίου² με αντίστοιχο θέμα στην ολομέλεια της τάξης. Σχολιασμός, εντοπισμός θετικών και αρνητικών συμπεριφορών των ηρώων σε συζήτηση μεταξύ των παιδιών σε ομάδες. Δραματοποίηση σκηνών της ιστορίας από κάθε ομάδα με εναλλαγή ρόλων για να μπουν τα παιδιά και στη θέση του θύτη και στη θέση του θύματος. Συζήτηση στην ολομέλεια για να εκφράσουν τα συναισθήματα που ένιωσαν και στους δυο ρόλους. Καταγραφή θετικών και αρνητικών συναισθημάτων (λέξεις) με θερμά και ψυχρά χρώματα σε δυο πανό (χαρτί του μέτρου). Συζήτηση για περιστατικά με άλλα παιδιά

² Τίτλοι βιβλίων με θέμα διαφορετικότητα, ρατσισμός, βία κτλ: στις παρακάτω ιστοσελίδες :

<http://www.ucy.ac.cy/psifides-gnosis/documents/psifides->

[gnosis/NeaEkdilwseisAnakoinwseis/ListaParamithiwnGiaDiaforetikotita.pdf](http://www.ucy.ac.cy/psifides-gnosis/NeaEkdilwseisAnakoinwseis/ListaParamithiwnGiaDiaforetikotita.pdf)

http://www.i-red.eu/resources/projects-files/sxedio_drasis-paidika_vivlia-diaforetikotita-antiratsismos.pdf

που τους προκάλεσαν θετικά και αρνητικά συναισθήματα μέσα στο σχολείο. Ανάρτηση των πανό με τις λέξεις που δίνουν χαρά και τις λέξεις που πληγώνουν σε διαδρόμους του σχολείου και παρουσίαση σε παιδιά μεγάλων τάξεων.

Τάξεις Γ και Δ

Δραστηριότητα Το κουτί με τα μυστικά

Περιγραφή : Σε κάθε τάξη τοποθετούμε ένα «ταχυδρομικό» κουτί με μια σχισμή από πάνω. Καλούμε τα παιδιά ανώνυμα να γράψουν σ' ένα φύλλο χαρτί από τη μια πλευρά περιπτώσεις που κάποιος τους άσκησε βία, σωματική ή λεκτική κι από την άλλη περιπτώσεις που άσκησαν κάποιου είδους βία χωρίς να αναφέρεται κανένα όνομα παιδιού. Αν θέλουν να αναφέρουν κάποιο όνομα ζητάμε να γράψουν ένα ψευδώνυμο. (Εννοείται ότι προηγείται μια συζήτηση με τα παιδιά γύρω από το συγκεκριμένο θέμα). Αφού γράψουν όλα τα παιδιά και γεμίσει το κουτί ανταλλάσσουμε τα κουτιά οι τάξεις μεταξύ τους και διαβάζουμε τα ανώνυμα κείμενα των παιδιών της άλλης τάξης. Κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης γίνεται και ομαδοποίηση των περιστατικών (σωματική- λεκτική βία). Μαζεύονται όλες οι τάξεις μαζί (Γ' και Δ') στη βιβλιοθήκη ή στην αίθουσα πολλαπλών χρήσεων και κάθε τάξη ανακοινώνει τα περιστατικά που κατέγραψε. Ακολουθεί οργανωμένη συζήτηση με συντονίστριες τις εκπαιδευτικούς και στη συνέχεια οι Ε' και Στ' τάξεις παρουσιάζουν και αναλύουν τις ταινίες που παρακολούθησαν για το θέμα. (ακολουθεί παρακάτω η δράση για τις συγκεκριμένες τάξεις).

Τάξεις Ε και ΣΤ

Δραστηριότητα : Μια ταινία

Περιγραφή : Κάθε τάξη ψάχνει και βρίσκει στο you tube ένα φιλμάκι για το σχολικό εκφοβισμό³. Επιλέγει κάθε τάξη από ένα διαφορετικό (δηλαδή τέσσερα στο σύνολο) το παρακολουθεί και στη συνέχεια ακολουθεί συζήτηση στην τάξη, όπου αναφέρονται και τυχόν ανάλογα περιστατικά που βίωσαν τα παιδιά στο σχολείο ή στη γειτονιά. Ετοιμάζει κάθε τάξη μια παρουσίαση της ταινίας που επέλεξε και την παρουσιάζει στις Γ' και Δ' τάξεις

Χρόνος : Ώρες Ευέλικτης Ζώνης και Γλώσσας, αμέσως μετά την προαναφερθείσα, πρώτη ενημερωτική συνάντηση με τους γονείς. (Ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων μέχρι το τέλος Οκτωβρίου)

³ Σχετικές ιστοσελίδες :

<http://www.onevibefilms.com/bullying/greek/> ,
<https://www.youtube.com/watch?v=pUgQ9vUgaGM>,
<https://www.youtube.com/watch?v=zirgtfEzV1k>

Εμπλεκόμενοι : Μαθητές & εκπαιδευτικοί

Αποτίμηση αποτελέσματος : Εκτιμάται ο βαθμός κατάκτησης των εννοιών που παρουσιάζονται σε κάθε ηλικιακή ομάδα (θετικά και αρνητικά συναισθήματα, σωματική και λεκτική βία, σχολικός εκφοβισμός), όπως αποδεικνύεται από τη χρήση τους κατά τη διάρκεια των παρουσιάσεων.

3η ΔΡΑΣΗ:

Στόχος : Η επίσημη δέσμευση γονέων & μαθητών ότι θα προωθούν τις καλές συμπεριφορές και θα αποδοκιμάζουν τις μη επιτρεπτές πράξεις εκφοβισμού / βίας, που θα επιφέρουν συνέπειες.

Δραστηριότητα : Η παραγωγή του συμβολαίου δέσμευσης για ένα σχολείο χωρίς βία

Περιγραφή : Μία ομάδα εκπαιδευτικών αποδελτιώνει τα έντυπα που επέστρεψαν συμπληρωμένα με περιστατικά εκφοβισμού/βίας οι γονείς, ενώ μία άλλη ομάδα αποδελτιώνει όσα έχουν καταγραφεί από τους μαθητές κατά την πραγματοποίηση της προηγούμενης δραστηριότητας (δραστηριότητα 2). Με τη συνεργασία των μαθητών της ΣΤ παράγεται κείμενο που προωθεί τις καλές συμπεριφορές και υπενθυμίζει τις μη επιτρεπτές. Το έντυπο μοιράζεται σε όλες τις τάξεις, υπογράφεται από γονείς και μαθητές ως επίσημη ένδειξη κοινής δέσμευσης και επιστρέφεται στο σχολείο. Αντίγραφο του επιστρέφουμε στο σπίτι με την παράκληση να τοποθετηθεί σε εμφανή θέση στο δωμάτιο του παιδιού.

Χρόνος : Μέχρι τα μέσα Νοεμβρίου

Εμπλεκόμενοι : εκπαιδευτικοί, γονείς, μαθητές

Αποτίμηση αποτελέσματος : Η επιστροφή του υπογεγραμμένου κειμένου από τους γονείς και τους μαθητές.

4^η ΔΡΑΣΗ:

Στόχος : Υποστήριξη των παιδιών από το οικογενειακό περιβάλλον στην αντιμετώπιση της επιθετικότητας με αποτελεσματικό και αποδεκτό τρόπο

Δραστηριότητα : Οργάνωση Σχολής Γονέων – Διάλεξη με ανάλογο περιεχόμενο

Περιγραφή : Συνέχιση της λειτουργίας της Σχολής Γονέων (λειτουργεί ήδη από το προηγούμενο έτος) με επιμορφωτικό πρόγραμμα που θα επικεντρώνει στο πώς θα διδάξουν στα παιδιά τρόπους να αντιμετωπίζουν την επιθετικότητα και να μη γίνονται θύματα εκφοβισμού. Διάλεξη του/της ψυχολόγου με το ίδιο θέμα για τους γονείς που δεν έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν τη Σχολή Γονέων.

Χρόνος : Έναρξη λειτουργίας της Σχολής Γονέων μέχρι το τέλος του Νοέμβρη.

Εμπλεκόμενοι : Δήμος, γονείς, εκπαιδευτικοί

Αποτίμηση αποτελέσματος : Το ενδιαφέρον για συμμετοχή στη Σχολή Γονέων και στη διάλεξη.

5η ΔΡΑΣΗ

Στόχος : Η συναισθηματική καλλιέργεια των παιδιών

Δραστηριότητα : Αναγνωρίζω τα συναισθήματά μου – Μπαίνω στη θέση του άλλου

Περιγραφή : α) Θεατρικό παιχνίδι επικεντρωμένο στα συναισθήματα (αναγνώριση και ενσυναίσθηση) β) Παιγνιώδεις δραστηριότητες, επιλογή από το υλικό, (εγκεκριμένο από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο), που ανέπτυξε το ΚΕ.ΘΕ.Α. στα πλαίσια προγραμμάτων πρωτογενούς πρόληψης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και τιτλοφορείται «Δεξιότητες για παιδιά Δημοτικού».

Χρόνος : Ωρες Θεατρικής Αγωγής- Αρχές Δεκεμβρίου έως τέλος Ιανουαρίου

Εμπλεκόμενοι : Εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής, μαθητές

Αποτίμηση αποτελέσματος : Η βελτίωση των σχέσεων των μαθητών

6^η ΔΡΑΣΗ

Στόχος : Να τονωθεί η ομαδικότητα σε επίπεδο σχολείου και να επαναβεβαιωθεί η συναπόφαση σχολείου-οικογένειας για μη-βία.

Δραστηριότητα : Τα μαγικά καπέλα

Περιγραφή : Τα παιδιά διακοσμούν τα καπέλα που τους αγόρασε ο Σύλλογος Γονέων με μηνύματα κατά της βίας και του εκφοβισμού. Παίρνουν τα καπέλα στο σπίτι, όπου

συμπληρώνουν μηνύματα και οι γονείς τους. Τα καπέλα αυτά, που είναι μαγικά γιατί μας κάνουν όλους φίλους μεταξύ μας, τα φορούν στις εκδηλώσεις του σχολείου.

Χρόνος : Τέλος Ιανουαρίου, σε δύο ώρες των Εικαστικών

Εμπλεκόμενοι : εκπαιδευτικοί, μαθητές, γονείς

Αποτίμηση αποτελέσματος : Η ειρηνικότερη συνύπαρξη των παιδιών στο χώρο του σχολείου και η αλληλεγγύη που επιδεικνύουν μεταξύ τους

7^η ΔΡΑΣΗ

Στόχος : Να εμπεδώσουν τα παιδιά ότι πρέπει να αντιδρούν όταν γίνονται μάρτυρες σε περιστατικά βίας/εκφοβισμού

Δραστηριότητα : Παιχνίδι ρόλων, δημιουργία comic, ο τοίχος που δεν αγαπά τη βία

Περιγραφή : Στα παιδιά των μεγαλύτερων τάξεων (Δ, Ε, ΣΤ) δίνεται το ακόλουθο σενάριο: «Περπατάτε στους διαδρόμους του σχολείου και βλέπετε ένα μαθητή από μεγάλη τάξη να χτυπά ένα μαθητή μικρότερης τάξης».

1. Γράψτε τι αισθάνεστε και τι κάνετε για να αντιμετωπίσετε το πρόβλημα
2. Αφού μοιραστείτε τις σκέψεις σας, γράψτε σύντομους διαλόγους και δραματοποιήστε τους στην τάξη ή μπροστά σε ολόκληρο το σχολείο

Στη συνέχεια, τα παιδιά κάθε τάξης δημιουργούν ένα μικρό βιβλίο σε στυλ comic, στο οποίο προτείνουν στους συμμαθητές τους τρόπους αντίδρασης σε περίπτωση που είναι θύματα εκφοβισμού. Ο τίτλος του comic, το περιεχόμενο-προτάσεις αντίδρασης- και η εικονογράφηση είναι αποκλειστικά δημιουργίες των παιδιών.

Αφού τελειώσουν το comic, το σχολείο αφιερώνει μία ημέρα στη διοργάνωση μιας ημέρας κατά της βίας, στην οποία συμμετέχουν όλα τα παιδιά φορώντας τα καπελάκια τους. Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης :

α) Τα μεγαλύτερα παιδιά δραματοποιούν σκηνές του βιβλίου-comic μπροστά σε όλο το σχολείο και, στη συνέχεια, μοιράζουν το βιβλίο-comic στο σύνολο των μαθητών.

β) Τα μικρότερα παιδιά δημιουργούν τον τοίχο της μη-βίας. Γράφουν ή ζωγραφίζουν σε έναν τοίχο του σχολείου τα δικά τους μηνύματα κατά της βίας.

Χρόνος : Ωρα Θεατρικής Αγωγής, Ευέλικτης Ζώνης ή Γλώσσας. Η ολοκλήρωση του βιβλίου-comic θα γίνει μέσα στο Φεβρουάριο, ενώ η διοργάνωση της εκδήλωσης θα πραγματοποιηθεί στις 6 Μαρτίου 2015 (Ημέρα κατά της ενδοσχολικής βίας)

Εμπλεκόμενοι : Μαθητές, εκπαιδευτικοί, γονείς

Αποτίμηση αποτελέσματος : Η υιοθέτηση από μέρους των παιδιών των συμπεριφορών που προτείνονται στο comic.

1^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑΤΟΣ

Προγραμματισμός δράσεων κατά της σχολικής βίας και του εκφοβισμού, 2014/15

Ο όρος «εκφοβισμός και βία στο σχολείο» (school bullying), όπως και ο όρος «θυματοποίηση» (victimization) χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν μια κατάσταση κατά την οποία ασκείται **εσκεμμένη, απρόκλητη, συστηματική και επαναλαμβανόμενη βία και επιθετική συμπεριφορά με σκοπό την επιβολή, την καταδυνάστευση και την πρόκληση σωματικού και ψυχικού πόνου σε μαθητές από συμμαθητές τους, εντός και εκτός σχολείου.**

Ο εκφοβισμός και η βία στο σχολείο είναι και **ομαδικό φαινόμενο**, καθώς δεν αφορά μόνο το μαθητή που εκφοβίζει και εκείνον που εκφοβίζεται, αλλά και όσους είναι παρόντες ή γνωρίζουν την ύπαρξή του, δηλαδή τους παρατηρητές, οι οποίοι μπορεί να είναι είτε μαθητές είτε ενήλικες.

Ο εκφοβισμός μπορεί να πάρει διάφορες μορφές:

- Σωματικός
- Λεκτικός
- Εκφοβισμός με εκβιασμό
- Έμμεσος ή κοινωνικός
- Ηλεκτρονικός
- Ρατσιστικός
- Σεξουαλικός

Τρόποι πρόληψης και αντιμετώπισης

- ✓ **σε επίπεδο σχολείου:**
 - σύνταξη Σχολικής Επιτροπής ενάντια στον εκφοβισμό & την ενδοσχολική βία.
 - αύξηση της επίβλεψης του σχολικού χώρου.
 - ευαισθητοποίηση και συνεργασία με τους γονείς, προκειμένου να σταματήσει ο κύκλος αναπαραγωγής και ενθάρρυνσης της ενδοσχολικής βίας.
- ✓ **σε επίπεδο τάξης**

Συντάσσουμε με τη βοήθεια των μαθητών κανόνες anti-bullying, όπως :

- Δεν θα εκφοβίζουμε άλλους μαθητές.

- Θα βοηθάμε τους μαθητές που πέφτουν θύματα σχολικού εκφοβισμού.
- Θα προσπαθούμε να έχουμε στην παρέα μας μαθητές που πέφτουν θύματα εκφοβισμού.
- Αν μάθουμε ότι κάποιος έπεσε θύμα εκφοβισμού πρέπει να ενημερώσουμε έναν μεγαλύτερο.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ

- ✓ Κάθε μέλος της σχολικής κοινότητας έχει ρόλο και ευθύνη για την αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού. Ο βαθμός εμπλοκής κάθε μέλους, σχετίζεται τόσο με την ιδιότητά του, όσο και με τη σοβαρότητα, τη συχνότητα και την ένταση του περιστατικού εκφοβισμού. Άλλος είναι ο ρόλος και η ευθύνη του διευθυντή του σχολείου, άλλος του δασκάλου, άλλος των συμμαθητών, άλλος των γονιών.
- ✓ Ωστόσο, θα πρέπει όλοι να συνεργαστούν σε ένα πλαίσιο παράλληλων δράσεων, διότι, αφού η αιτιολογία του εκφοβισμού είναι πολυπαραγοντική και η αντιμετώπισή του θα πρέπει να είναι πολυεπίπεδη.

Άμεσες Δράσεις:

Διευθυντής

- ✓ Καταγράφει το περιστατικό, δίνοντας πληροφορίες για το πού και πότε συνέβη το περιστατικό, για το ποιοι συμμετείχαν, ποιοι παρατηρούσαν, τι μορφή εκφοβισμού ασκήθηκε και περιγράφοντας το τι ακριβώς έγινε.
- ✓ Διατηρεί αρχείο καταγραφής των περιστατικών, ώστε να μπορούν να έχουν εύκολη πρόσβαση σε αυτό και τα υπόλοιπα ενδιαφερόμενα μέρη.
- ✓ Προσδιορίζει αν πρόκειται για επαναλαμβανόμενη συμπεριφορά παραβίασης των κανόνων ενάντια στη βία.
- ✓ Αν πρόκειται για επαναλαμβανόμενη εκφοβιστική συμπεριφορά, επικοινωνεί με τους γονείς του παιδιού τηλεφωνικά και κανονίζει μια συνάντηση για να συζητήσουν.
- ✓ Καθορίζει τις συνέπειες για το παιδί που εκφοβίζει, ύστερα από τη συζήτηση με τους γονείς, το παιδί που εκφοβίζεται, τα παιδιά-υποστηρικτές του παιδιού που εκφοβίζει, και τη Σχολική Επιτροπή.

- ✓ Σχεδιάζει τον τρόπο παρακολούθησης του προβλήματος ώστε να έχει εποπτεία της εξέλιξης της κατάστασης.

Εκπαιδευτικοί

- ✓ Σταματούν αμέσως τον εκφοβισμό.
- ✓ Υποστηρίζουν τους μαθητές που δέχτηκαν σχολικό εκφοβισμό.
- ✓ Μιλούν στους μαθητές που άσκησαν σχολικό εκφοβισμό.
- ✓ Αν υπάρχουν παρατηρητές τους υποδεικνύουν ότι πρέπει να είναι υποστηρικτικοί προς τους μαθητές που δέχτηκαν σχολικό εκφοβισμό.
- ✓ Ενημερώνουν τους μαθητές που ασκούν βία ότι θα υπάρξουν συνέπειες.
- ✓ Διαβεβαιώνουν τους μαθητές που δέχτηκαν σχολικό εκφοβισμό ότι θα είναι δίπλα τους ώστε να μην επαναληφθεί το περιστατικό.

Γονείς παιδιού που εκφοβίζεται:

- ✓ Συνεργάζονται στενά με το σχολείο για να πληροφορηθούν για την έκταση και τη σοβαρότητα του περιστατικού καθώς και για τους τρόπους αντιμετώπισής του.
- ✓ Παρέχουν στο παιδί τους υποστήριξη και ασφάλεια, χωρίς να το κατακρίνουν.
- ✓ Ακούν προσεκτικά τι έχει να πει το παιδί τους για τα συναισθήματά του και για τις ανάγκες του.
- ✓ Παρακολουθούν την εξέλιξη της κατάστασης αλλά και την υγεία του παιδιού.
- ✓ Αν το παιδί παραπονιέται για μεγάλο χρονικό διάστημα ότι έχει σωματικούς πόνους, αν έχει δυσκολίες στον ύπνο ή αν αρνείται επίμονα να πάει στο σχολείο, πρέπει να επισκεφτούν έναν ειδικό ψυχικής υγείας για παιδιά.

Γονείς παιδιού που εκφοβίζει:

- ✓ Συζητούν με τον Διευθυντή του σχολείου για το περιστατικό εκφοβισμού που προκλήθηκε από το παιδί τους.
- ✓ Συνεργάζονται με το σχολείο, για την αντιμετώπιση του προβλήματος του παιδιού τους σχετικά με τη βία .
- ✓ Συνεργάζονται με τον Διευθυντή και τον δάσκαλο του παιδιού τους για την εφαρμογή των κανόνων, των συνεπειών και την πρόληψη τέτοιων συμπεριφορών.

✓ Παρακολουθούν την εξέλιξη της κατάστασης και συνεργάζονται στενά με το σχολείο. Παρατηρούν αν το παιδί τους εμπλέκεται συχνά σε καβγάδες ή εκδηλώνει εκφοβιστική συμπεριφορά και με τα παιδιά της γειτονιάς ή στο σπίτι. Μιλούν γι' αυτά στο Διευθυντή και το δάσκαλο της τάξης και συνεργάζονται μαζί τους για να πάρουν βοήθεια.

Όλα τα παραπάνω αποτελούν κάποιες άμεσες δράσεις σε επίπεδο πρόληψης και αντιμετώπισης στις οποίες μπορεί να προβεί το σχολείο, από μόνες τους όμως δε μπορούν να δώσουν λύση στο πρόβλημα του εκφοβισμού και της βίας στο σχολείο.

Χρειάζεται ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα παρέμβασης, στο οποίο να συμμετέχει το σύνολο της σχολικής κοινότητας αλλά και ευρύτεροι κοινωνικοί φορείς, προκειμένου να υπάρξει αποτελεσματική πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου.

2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑΤΟΣ

Προγραμματισμός δράσεων για την πρόληψη και τη διαχείριση περιστατικών βίας και εκφοβισμού, 2014/15

1. Γενικός σκοπός:

Γενικός σκοπός των δράσεων είναι η πρόληψη του εκφοβισμού και της βίας μεταξύ των μαθητών στο σχολείο και εστιάζει θεματικά στην έννοια και το περιεχόμενο των **Δικαιωμάτων του Παιδιού**, την **κοινωνική αλληλεγγύη-συνεργασία**, τη **διαφορετικότητα** και την **ενσυναίσθηση**.

Οι προτεινόμενες δράσεις αφορούν όλη τη σχολική μονάδα και εφαρμόζονται σε όλη τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους με αξιοποίηση ταυτόχρονα α. του αναλυτικού προγράμματος, β. της ευέλικτης ζώνης γ. κάθε είδους διαθεματικών δραστηριοτήτων δ. των προγραμμάτων αγωγής υγείας ε. των δράσεων του αειφόρου-κοινωνικού σχολείου στ. της συνεργασίας με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς (γονείς, εκπαιδευτικούς, σχολική ψυχολόγο, σχολική σύμβουλο, υπεύθυνο αγωγής υγείας...)

Με το ξεκίνημα της σχολικής χρονιάς ολοκληρώθηκε και διανεμήθηκε ο Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας του Σχολείου ως προϊόν συνδιαμόρφωσης όλων των συμμετεχόντων στη σχολική κοινότητα. Παράλληλα σε κάθε τάξη μέσα από συζήτηση για τις βασικές αρχές που διέπουν τις σχέσεις μας, τους στόχους και τους τρόπους επίλυσης των διαφορών, διαφωνιών και εντάσεων, προκύπτει το Συμβόλαιο της Σχολικής Τάξης. Το συμβόλαιο αυτό αποτελεί τον οδηγό αναστοχασμού σε τακτά χρονικά διαστήματα για την πορεία και την εξέλιξη της τάξης ως ομάδας, των σχέσεων, των κοινών στόχων κ.α.

2. Δράσεις

2.1. 1^η δράση : Διαφορετικότητα

Στόχοι της δράσης:

1. Να αναγνωρίζουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ ατόμων
2. Να εξηγούν και να αναδεικνύουν εικαστικά την ομορφιά της διαφορετικότητας
3. Να επισημαίνουν τις θετικές επιδράσεις της ποικιλομορφίας στην τάξη, στην οικογένεια και στην κοινότητά τους
4. Να προβαίνουν σε πράξεις σεβασμού της διαφορετικότητας

Περιγραφή της δράσης: Ενδεικτικές δραστηριότητες

1. Λογοτεχνικό κείμενο, παραμύθι

Στην ενασχόληση με το λογοτεχνικό κείμενο ή παραμύθι μπορεί να γίνουν οι παρακάτω δραστηριότητες:

«Συνεχίζω το παραμύθι, την ιστορία»

«Θερμόμετρο συναισθημάτων»

«Δραματοποίηση»

«Ιδεοθύελλα»

«Αναστοχασμός»

«Συμφωνώ, διαφωνώ , το σκέφτομαι ακόμα»

«Δρω»

2. Παιχνίδια επαφής και γνωριμίας

3. Προβολή σχετικών με το θέμα ταινιών

2.2. 2^η 3^η δράση: ενσυναίσθηση και συνεργασία- αλληλεγγύη

Στόχοι της δράσης:

1. Να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα των άλλων και να δείχνουν ενσυναίσθηση
2. Να αντιλαμβάνονται την εκφοβιστική συμπεριφορά, να την αναγνωρίζουν και να αντιστέκονται σε αυτήν
3. Να διακρίνουν τις αρνητικές συνέπειες που προκύπτουν από κάθε μορφής αποκλεισμό ή διάκριση
4. Να εντοπίζουν και να κρίνουν την ύπαρξη στερεοτύπων στο άμεσο και ευρύτερο περιβάλλον τους
5. Να συνεργάζονται, να υποστηρίζουν ο ένας τον άλλον και να ενδυναμώνονται μέσα από κοινές δράσεις
6. Να προγραμματίζουν και να πραγματοποιούν συνεργασίες με διαφορετικές ηλικιακά τάξεις

Περιγραφή της δράσης: ενδεικτικές δραστηριότητες

1. Υλικά: «απούσες λέξεις» Δίνουμε κείμενο στους μαθητές με πολλές σβησμένες λέξεις (άρθρο εφημερίδας , λογοτεχνικό κείμενο ή ηλεκτρονικό κείμενο).

Συμπεριφερόμαστε σαν να πρόκειται για κείμενο που όλοι κατανοούν. Προσπαθούμε να διατηρήσουμε παρά τις αντιδράσεις των παιδιών την εντύπωση ότι εμείς θεωρούμε πως αυτό είναι ένα κείμενο χωρίς πρόβλημα και θα πρέπει να αναλυθεί. Αναμένεται ότι θα

αγγωθούν ή θα διαμαρτυρηθούν. Συζητούμε τους λόγους για τους οποίους νιώθουν έτσι με ερωτήσεις όπως:

«Μπορείτε να φανταστείτε ποια άτομα μπορεί να αντιμετωπίζουν παρόμοιες δυσκολίες κάθε μέρα;».

«Πως νιώθετε τώρα που καταλάβατε πόσο δύσκολο είναι να μη γνωρίζει κάποιος καλά τη γλώσσα του περιβάλλοντος του ή να μη βλέπει όπως οι περισσότεροι:»

2. Παραμύθι ή λογοτεχνικό κείμενο για αναγνώριση συναισθημάτων και καλλιέργεια της ενσυναίσθησης. Παράδειγμα βιβλίου για επεξεργασία, « Ο μικρός πρίγκιπας». Η επεξεργασία μπορεί να γίνει με τις δραστηριότητες που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη δράση καθώς και με πολλές άλλες .

Βασικό γνώρισμα των δράσεων είναι ότι οι μαθητές και ο/η εκπαιδευτικός από κοινού προσεγγίζουν ένα πρόβλημα, επιχειρούν να το κατανοήσουν και σχεδιάζουν τους τρόπους αντιμετώπισής του. Ο ρόλος της/του εκπαιδευτικού αποκτά συντονιστικό, διαμεσολαβητικό και υποστηρικτικό χαρακτήρα: παρακολουθεί τη διαδικασία, παρατηρεί τη μαθητική ομάδα, παρεμβαίνει όταν προκύπτει ανάγκη και ενθαρρύνει τους μαθητές . Δημιουργεί κλίμα εμπιστοσύνης ανάμεσα στους μαθητές και στους μαθητές και στο/στη δάσκαλο/α. Στις δράσεις εμπλέκονται όλοι οι εκπαιδευτικοί του σχολείου και μέσα από την άθληση, τα εικαστικά, τη μουσική, τη δραματοποίηση, τη χρήση Η/Υ στοχεύουν στην ανάπτυξη καλών σχέσεων ανάμεσα στους μαθητές στην τάξη, αλλά και ανάμεσα στους μαθητές των τάξεων.

Στα πλαίσια των δράσεων συνεργασίας και αλληλεγγύης μαθητές των μεγαλύτερων τάξεων προγραμματίζουν δραστηριότητες με μαθητές μικρότερων τάξεων.

Ενδεικτικά: αφήγηση παραμυθιού από τους μεγάλους μαθητές στους μικρούς, βοήθεια στην καθαριότητα των τάξεων, στην καλλιέργεια του λαχανόκηπου κ.ά.

Το σχολείο προγραμματίζει συναντήσεις με τους γονείς με θέματα που αφορούν την πρόληψη της βίας και το ρόλο της οικογένειας, τη συνεργασία του σχολείου και της οικογένειας για την αντιμετώπιση βίαιων συμπεριφορών (πρόσκληση ψυχολόγων), την ασφαλή πλοήγηση των μαθητών στο διαδίκτυο (πρόσκληση ειδικών)

Η κάθε δράση προγραμματίζεται για ένα τρίμηνο.

Αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των δράσεων:

Σε τακτά χρονικά διαστήματα δίνεται η δυνατότητα στους συμμετέχοντες να επανεξετάζουν στοχαστικά τις αντιλήψεις τους, τις αξίες τους , τις αξιολογήσεις τους, τις επιλογές , τις ερμηνείες τους και τις μεθοδολογικές τους πρακτικές.

Στο σχολείο έχει συσταθεί ομάδα εκπαιδευτικών με στόχο να συλλέξει και να επεξεργαστεί εκπαιδευτικό, οπτικοακουστικό και έντυπο υλικό υποστήριξης για τη σχεδίαση και υλοποίηση των δράσεων. Παράλληλα, στο χώρο της βιβλιοθήκης συγκεντρώνονται τίτλοι

βιβλίων που είναι κατάλληλα για επεξεργασία και αφορούν το θέμα που κάθε φορά απασχολεί τη δράση μας. Η ομάδα των εκπαιδευτικών μπορεί να λειτουργεί υποστηρικτικά σε εκπαιδευτικούς του σχολείου που αντιμετωπίζουν δύσκολες συμπεριφορές στην τάξη. Η υποστήριξη γίνεται μέσα από συζήτηση σε μια κατεύθυνση ανάλυσης των σχέσεων των μαθητών μέσα από διαφορετικές ερμηνείες των συμπεριφορών τους.

Ενδεικτικά αναφέρουμε τις μέχρι τώρα πηγές μας:

1. «*Ανακαλύπτοντας τον ελέφαντα*», ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ Π.Ι. ΚΥΠΡΟΥ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
2. «*ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ*», Ε.Ψ.Υ.Π.Ε.
3. « ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ – ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ»: ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ- ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΧΡΥΣΗ Γ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ
4. *Πρόγραμμα Ελέγχου Συγκρούσεων « Εγώ κι Εσύ γινόμαστε Εμείς»*- Σοφία Τριλίβα/ Giovanni Chimienti, Ελληνικά γράμματα
5. «*Παιχνίδια αυτοεκτίμησης για παιδιά*», DEBORAH M. PLUMMER, Πατάκης
6. [«Μαθαίνοντας στα παιδιά να αγαπούν»](#), 40 έτοιμα μαθήματα για τις τάξεις Δ, Ε και Στ. [ΑΚΙΔΑ](#)
7. [30 φύλλα εργασίας για τη συναισθηματική αγωγή](#)

1^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΣΒΕΣΤΟΧΩΡΙΟΥ

Δράσεις που αφορούν στην πρόληψη της ενδοσχολικής βίας, 2014/15

Μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος «Νιώθω ασφαλής στο σχολείο μου» που εφάρμοσε το 1^ο Δημοτικό Σχολείο Ασβεστοχωρίου κατά το σχολικό έτος 2013-2014 σε συνεργασία με την «ΕΛΠΙΔΑ», από το Σύλλογο Διδασκόντων αποφασίστηκε κατά τη φετινή χρονιά 2014-2015 να υλοποιηθούν οι παρακάτω δράσεις:

1. Εκδήλωση για τους μαθητές της Ε΄ και Στ΄ τάξης, σε συνεργασία με την ΠΑΕ Ηρακλής η οποία θα υλοποιηθεί στα μέσα Οκτωβρίου, σε συνέχεια των εκδηλώσεων για την Πανελλήνια Ημέρα Σχολικού Αθλητισμού. Εκπρόσωπος και αντιπροσωπία ποδοσφαιριστών του Ηρακλή θα έρθουν στο Σχολείο να συζητήσουν με τα παιδιά για τον αθλητισμό και τη συμβολή του στην προαγωγή της ευγενούς άμιλλας και του υγιούς ανταγωνισμού.
2. Δημιουργία αφίσας από κάθε τάξη και τοποθέτησή της στον πίνακα ανακοινώσεων κάθε τμήματος ως υπενθύμιση αποφυγής βίαιων συμπεριφορών.
3. Καταγραφή περιστατικών που αφορούν τη συμπεριφορά των παιδιών στην αυλή του σχολείου. Οι μαθητές των μεγάλων τάξεων φωτογραφίζουν κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων περιστατικά θετικής και αρνητικής συμπεριφοράς των παιδιών. Οι φωτογραφίες θα τοποθετούνται σε ειδικό ταμπλό, στο χώρο της εισόδου έτσι ώστε οι μαθητές να μπορούν να τις βλέπουν και να τις συζητούν με τους δασκάλους τους. Οι θετικές συμπεριφορές θα επιβραβεύονται από τον Διευθυντή του σχολείου.
4. Προγραμματισμός ομιλίας και βιωματικών δράσεων για τους μαθητές από την Κινητή Μονάδα Ψυχικής Υγείας, το μήνα Νοέμβριο.
5. Ενημερωτικές ομιλίες στους γονείς των μαθητών από την Κινητή Μονάδα Ψυχικής Υγείας τους μήνες Νοέμβριο και Απρίλιο.
6. Οι μαθητές των ΣΤ τάξεων του σχολείου θα αναλάβουν να κάνουν συζητήσεις με παιδιά των μικρότερων τάξεων κυρίως με παιδιά της Α τάξης, σχετικά με τις συμπεριφορές των παιδιών κατά τη διάρκεια της σχολικής τους ζωής, χρησιμοποιώντας τις δικές τους εμπειρίες, τις αλλαγές τους στα έξι χρόνια του σχολείου και τις δυνατότητες που έχουν να κάνουν κάποια πράγματα καλύτερα.
7. Δημιουργία βίντεο από τους μαθητές της ΣΤ΄ τάξης με θέμα τη βία και προβολή του στην Πανελλήνια Ημέρα κατά της βίας στο Σχολείο.

Με όλα τα παραπάνω γίνεται μια προσπάθεια από το σχολείο μας να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο της ενδοσχολικής βίας με τρόπους που θα εμπλέκει όχι μόνο τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς αλλά και τους γονείς καθώς και την τοπική κοινωνία.

2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΣΒΕΣΤΟΧΩΡΙΟΥ

Ιδέες και προτάσεις για την πρόληψη και αντιμετώπιση της σχολικής βίας, 2014/15

ΑΡΧΙΚΗ ΘΕΣΗ

- ✘ Στο Σχολείο δεν παρατηρούνται περιστατικά σωματικής βίας.
- ✘ Παρατηρούνται μεμονωμένα περιστατικά λεκτικής βίας.
- ✘ Δεν αντιμετωπίζουμε περιστατικά δημιουργίας κλίκας μαθητών

ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΜΑΘΗΤΩΝ

- ✘ Στα περιστατικά βίας οι εμπλεκόμενοι είναι 3
- ✘ Αυτός που εξασκεί τη βία (ο θύτης).
- ✘ Αυτός που τη δέχεται τη βία (το θύμα).
- ✘ Αυτός που ενώ αντιλαμβάνεται τι συμβαίνει δεν αντιδρά.
- ✘ Σκοπός θα είναι να θωρακίσουμε το θύμα.
- ✘ Να ενεργοποιήσουμε τους απαθείς.
- ✘ Να απομονώσουμε το θύτη.

ΔΡΑΣΕΙΣ

- ✘ Εντοπισμός και καταγραφή περιστατικών στο ημερολόγιο τάξης.
- ✘ Άμεση ενημέρωση του Συλλόγου Διδασκόντων σε περίπτωση σοβαρού θέματος.
- ✘ Οργάνωση σε εθελοντική βάση και μετά από ενημέρωση γονέων και μαθητών των βοηθών εφημερίας.
- ✘ Διοργάνωση ενημερωτικών συναντήσεων για ενημέρωση των γονέων από ειδικούς αναφορικά με τη σχολική βία και τη διαδικτυακή βία.
- ✘ Αντίστοιχη ενημέρωση για τους μαθητές.

ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

- ✘ Βιωματικές δράσεις μέσα στις τάξεις.
- ✘ Πρόγραμμα της Πυξίδας κατά της βίας.
- ✘ Θεατρικό έργο και ομαδικές εργασίες.

- ✘ Συγκεκριμένος εκπαιδευτικός θα χρησιμοποιήσει την ηλεκτρονική πλατφόρμα Class dojo για καταγραφή περιστατικών στην τάξη και άμεση ενημέρωση γονέων.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΞΟΧΗΣ

Προγραμματισμός δράσεων για την πρόληψη της σχολικής βίας και του εκφοβισμού, 2014/15

Στη συνεδρίαση που έγινε στο σχολείο μας διαπιστώθηκε από τους εκπαιδευτικούς ότι δεν έχουν παρατηρηθεί φαινόμενα σχολικής βίας στο σχολείο μας. Αυτό που παρατηρείται, και το συμπέρασμα γι' αυτό βγήκε μετά από συστηματική παρατήρηση που έγινε την προηγούμενη σχολική χρονιά, είναι οι διαπληκτισμοί και οι διαφωνίες. Πολλές φορές οι διαπληκτισμοί συνοδεύονται από χτυπήματα, μικρής όμως έκτασης.

Προβλήματα δημιουργούνται κυρίως στην αυλή, γιατί η αυλή μας είναι μικρή και ο χώρος δεν επαρκεί για το παιχνίδι που θέλουν και χρειάζονται όλοι οι μαθητές και οι μαθήτριες, με αποτέλεσμα να εντείνονται οι συγκρούσεις. Κάποιες φορές δημιουργούνται προβλήματα και μέσα στην τάξη, τα οποία πολλές φορές είναι συνέχεια επεισοδίων της αυλής.

Μετά από αυτά ο Σύλλογος Διδασκόντων κατέληξε πως αν βελτιωθούν οι σχέσεις των μαθητών μέσα στην τάξη, αλλά και μεταξύ των μαθητών διαφορετικών τάξεων και δημιουργηθεί ένα κλίμα αποδοχής, αλληλοκατανόησης, συνεργασίας και αλληλοβοήθειας, θα μειωθούν τα φαινόμενα των διαπληκτισμών.

Ο Σύλλογος Διδασκόντων αποφάσισε λοιπόν να εστιάσει τις δράσεις του στις σχέσεις των μαθητών.

Ενδεικτικές δράσεις

Οργάνωση συνεργατικών δραστηριοτήτων:

A. Εντός του πλαισίου της τάξης:

Ομαδικές δραστηριότητες: Δραστηριότητες σε ομάδες σε όλα τα μαθήματα με στόχο πέρα από το μαθησιακό και τη βελτίωση των σχέσεων ανάμεσα στους μαθητές.

Παιχνίδια γνωριμίας, επικοινωνίας, εμπιστοσύνης, συνεργασίας, κλπ.

Προτεινόμενα παιχνίδια, δράσεις:

- Σύναψη συμβολαίου, δημιουργία κανόνων της τάξης.
- Γνωρίζουμε ο ένας τον άλλο (όνομα, αγαπημένο χρώμα, φαγητό, παιχνίδι, κλπ.)
- Κάνουμε ζευγάρια ή ομάδες μέσα από παιχνίδι

- Παίζουμε τους καθρέφτες
- Αφήνομαι με εμπιστοσύνη (το περπάτημα του τυφλού, πέφτω πιάσε με)
- Τα ζώα του αγροκτήματος, παιχνίδι σε ομάδες
- Θεατρικά παιχνίδια – π.χ. Βιωματική δράση με θέμα την «Οδύσσεια»

Προτεινόμενα βιβλία για δράσεις, συζήτηση:

- «Μίλα μη φοβάσαι- 3 ιστορίες για τη βία στο σχολείο», ΕΨΥΠΕ
- «Τα μπαλόνια της φιλίας», ΕΨΥΠΕ
- «Η Μόνα σε καινούριο σχολείο», ΕΨΥΠΕ
- «Η τελευταία μαύρη γάτα», Ευγένιος Τριβιζάς, εκδ. Μεταίχμιο

B. Συνεργασίες τάξεων:

Κοινά προγράμματα

Α΄ και Β΄, Γ΄ και Δ΄ στα πλαίσια της Ευέλικτης Ζώνης.

Ε΄ και Στ΄ στα πλαίσια των καινοτόμων δράσεων

Στόχος σε όλες τις δράσεις είναι η γνωριμία των μαθητών, η αλληλεπίδραση και η βελτίωση των σχέσεων.

Πέρα από το αντικείμενο των κοινών προγραμμάτων οργανώνονται και δραστηριότητες που έχουν σα στόχο την καλλιέργεια των σχέσεων και την αποφυγή της βίας.

Στο τέλος των δραστηριοτήτων δίνεται χρόνος για αναστοχασμό και συζήτηση όχι μόνο πάνω σ΄ αυτό που κάναμε, αλλά και στο πώς το κάναμε.

Προτεινόμενο υλικό για ομαδικές δραστηριότητες από:

- «Το σπίτι των παιδιών» από την ΠΥΞΙΔΑ, ένα εργαλείο για την αντιμετώπιση της επιθετικότητας.
- «Μικρή πυξίδα» compasito, εγχειρίδιο εκπαίδευσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα.
- Οραματιζόμενοι Τρόπους Αποφυγής της Βίας (Βία) (σελ.144)
- Λέξεις που Πληγώνουν (Διακρίσεις, Ισότητα των φύλων, Βία) (σελ.205)
- Zabderfilio - Κανείς για ένα και ένας για όλους! (Γενικά ανθρώπινα δικαιώματα, Διακρίσεις) (σελ.212)
- Σκηνές Εκφοβισμού - Κάθε νταής είναι κατά βάθος δειλός! (Διακρίσεις, Βία) (σελ.96)

- Τα αγόρια δεν κλαίει! - Και τα κορίτσια είναι εξυπνότερα... (Διακρίσεις, Ισότητα μεταξύ των φύλων. Γενικά ανθρώπινα δικαιώματα) (σελ. 94)
- «Ανακαλύπτοντας τον ελέφαντα», αγωγή υγείας, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού.
- Σεβασμός είναι... Α' τάξη, (σελ. 28-29)
- Αλυσίδα φιλίας και σεβασμού, Α', (σελ. 30-31)
- Μέρα και νύχτα, Β',(σελ. 35)
- Πού στέκεσαι;, Β',(σελ. 36)
- Το δικό μου γλυκό, Γ'(σελ. 50)
- Απούσες λέξεις, Γ'(σελ. 57)
- Γράμμα από τον Σποκ, Δ', (σελ. 77)
- Πες την ιστορία μου, Ε', (σελ. 84)
- Το Δώρο, Ε', (σελ. 103)
- Τι δουλειά κάνει;, Στ', (σελ. 120)

Γ. Γυμναστική:

Οργάνωση παιχνιδιών με μικτές ομάδες από διαφορετικές τάξεις

Παιχνίδια που τα οργανώνουν οι μεγαλύτεροι μαθητές και επιβλέπουν και συντονίζουν τους μικρότερους

Προτεινόμενα παιχνίδια για τις δράσεις στη γυμναστική:

- Μη σπάσεις το αυγό του πιγκουίνου
- Πιάσε το χέρι μου και τρέχα
- Βατραχάκια στα νούφαρα
- Τυφλή διαδρομή
- Τώρα έχεις εμένα
- Γίγαντες και νάνοι

Δ. Ολοήμερο:

Δραστηριότητες βασισμένες στο εκπαιδευτικό δράμα με στόχο την εμπιστοσύνη, τη συνεργασία, την αυτοπεποίθηση.

Οι δράσεις εστιάζονται στις τρεις ομάδες ατόμων που συμμετέχουν σε περιστατικά βίας, αυτούς που ασκούν βία, αυτούς που δέχονται τη βία και αυτούς που μένουν απαθείς.

Προτεινόμενες δραστηριότητες:

- Μέσα από κείμενα του βιβλίου «Ο κήπος με τις 11 γάτες» εκδ. Σχήμα και Χρώμα, π.χ. Ο Παντοφλίνος φοβάται το σκοτάδι, Ο Μουσουδής και η Λευκή, Η Μαργαριταρένια και η φίλια, Όταν είμαστε ενωμένοι όλοι μαζί, είμαστε δυνατοί.
- Εκπαιδευτικό υλικό πρόληψης «Δεξιότητες για παιδιά Δημοτικού» ΚΕΘΕΑ-Διδακτικές κάρτες (Ένας ξεχωριστός άνθρωπος, Ένας από τους πολλούς, Συναισθήματα-Αισθήματα)
- Λογοτεχνικά κείμενα όπως: «Οι Νταήδες του βυθού και ο Ρομπέν των θαλασσών», Γιώτα Αλεξάνδρου, εκδ. susaeta, «Ο Ορφέας και οι Νταήδες με τα κίτρινα ποδήλατα», Μερκούριος Αυτζής, εκδ. Ψυχογιός.

Οι δραστηριότητες θα πραγματοποιηθούν με τη στήριξη του βιβλίου «Η τέχνη του δράματος στην εκπαίδευση», Α. Αυδή, Μ. Χατζηγεωργίου, εκδ. Μεταίχμιο.

Από τις παραπάνω αναφερόμενες δράσεις θα γίνει επιλογή από τους εκπαιδευτικούς, ανάλογα την τάξη τους, το αντικείμενο που ασχολούνται και τους στόχους που έχουν θέσει για το πρόγραμμά τους.

Οι δράσεις θα ολοκληρωθούν πριν τις διακοπές του Πάσχα για να δοθεί χρόνος στο τελευταίο τρίμηνο για την αξιολόγησή τους.

2. Ενδοσχολική ενημέρωση για τη σχολική βία

Σε πρώτη φάση την ενημέρωση θα την κάνουν εκπαιδευτικοί του σχολείου που έχουν παρακολουθήσει προγράμματα για την επιθετικότητα, τη βία, κλπ.

Στη συνέχεια και αφού γίνει η επιμόρφωση, θα ακολουθήσει επιμόρφωση από αυτούς τους υπολοίπων.

3. Ενημέρωση γονέων για τη σχολική βία

Ημερίδα αποκλειστικά για γονείς με στόχο την ενημέρωσή τους για το φαινόμενο της σχολικής βίας και τα χαρακτηριστικά του, για να γνωρίσουν οι γονείς τι είναι αυτό, να

μπορούν να παρατηρήσουν ενδείξεις που οδηγούν σε σχολική βία και να κατανοήσουν ότι κάθε επεισόδιο διαπληκτισμού ακόμα και ξυλοδαρμού δε είναι υποχρεωτικό να είναι σχολική βία.

Αξιολόγηση

Η Αξιολόγηση των δράσεων θα γίνει με παρατήρηση, ερωτηματολόγια για τους μεγαλύτερους μαθητές και συζήτηση – συνέντευξη για τους μικρότερους.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΟΡΤΙΑΤΗ

Προγραμματισμός Δράσεων κατά του σχολικού εκφοβισμού, 2014-15

Γενικός σκοπός των δράσεων του σχολείου.

Στόχος όλων των δραστηριοτήτων που προτείνουμε είναι:

- κατανόηση, ευαισθησία και πρόληψη του φαινομένου του εκφοβισμού
- ανάπτυξη ψυχοπαιδαγωγικής παρέμβασης και διαχείρισης περιστατικών εκφοβισμού και βίας
- (με απώτερο στόχο την) προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών.

Τα μέσα υλοποίησης περιλαμβάνουν:

- ενεργητική ακρόαση
- διάλογο
- ελεύθερους συνειρμούς
- παίξιμο ρόλων
- καλλιτεχνική δημιουργία

Βασική θέση στο πρόγραμμα που θα κρατήσει ολόκληρη τη χρονιά είναι: “Οι κανόνες της τάξης και του σχολείου”.

Οι δράσεις

1η δράση: Ερωτηματολόγιο

Στόχος: Καταγραφή αντιλήψεων για τον εκφοβισμό

Περιγραφή: Θα διανεμηθεί στους μαθητές ένα ερωτηματολόγιο που θα συμπληρωθεί εντός του σχολείου ανώνυμα για να γίνει μια πρώτη καταγραφή των αντιλήψεων των παιδιών σχετικά με το τι είναι ο εκφοβισμός και ποιο το εύρος του.

Εμπλεκόμενοι: Εκπαιδευτικοί και μαθητές

Χρονοδιάγραμμα: Πρώτο 15θήμερο Οκτωβρίου

2η δράση: Σχολιασμός ταινίας

Στόχος: Ανίχνευση, αναγνώριση και έκφραση συναισθημάτων, διαχείριση εντάσεων

Περιγραφή: Θα προβληθούν δύο ταινίες ανάλογα με την τάξη. Προτείνονται “Το κόκκινο μπαλόνι” και “Τα μπλε γυαλιά”. Θα ακολουθήσει συζήτηση με τον/την εκπαιδευτικό του τμήματος και θα γίνουν παιγνιώδεις δραστηριότητες ώστε να ανιχνευθούν, να αναγνωριστούν και να εκφραστούν συναισθήματα. Τα παιδιά με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού θα προτείνουν τρόπους διαχείρισης της έντασης.

Εμπλεκόμενοι: Εκπαιδευτικοί και μαθητές

Χρονοδιάγραμμα: Δεκέμβριος – Ιανουάριος

Αποτίμηση: Έλεγχος της εφαρμογής των τρόπων διαχείρισης της έντασης σε ανάλογα γεγονότα

3η δράση: Βιωματικές - Φιλαναγνωστικές δραστηριότητες

Στόχος: Έκφραση συναισθημάτων, μείωση επιθετικής συμπεριφοράς με τη διαδικασία έκφρασης θυμού, μείωση διαπροσωπικών συγκρούσεων. Προώθηση συνεργασίας και σεβασμού των δικαιωμάτων και των συναισθημάτων των άλλων.

Περιγραφή: Στις ώρες της Φιλαναγνωσίας και της Ευέλικτης Ζώνης θα αναγνωστούν παραμύθια. Ενδεικτικά αναφέρονται τα "Εγώ κι Εσύ γινόμαστε Εμείς" της Σ. Τριλίβα & Γιωνάνη, "Μίλα, μη φοβάσαι", "Μου έκλεψαν το όνομά μου", "Τα μπαλόνια της φιλίας", "Η Μόνα σε καινούριο σχολείο" κ.ά. Τα παιδιά θα παρακινηθούν σε έκφραση των συναισθημάτων τους και θα οδηγηθούν με καταγιισμό ιδεών σε αποφάσεις συνεργατικότητας. Στις ώρες της Αισθητικής Αγωγής θα δημιουργήσουν συνεργατικά (ζωγραφική, θέατρο, χορωδία κτλ), και στις ώρες της Φυσικής Αγωγής θα συμμετέχουν σε μουσικοκινητικά παιχνίδια.

Εμπλεκόμενοι: Εκπαιδευτικοί και μαθητές

Χρονοδιάγραμμα: Οκτώβριος – Φεβρουάριος

Αποτίμηση: Μείωση των καταγεγραμμένων συγκρούσεων και έλεγχος εφαρμογής συνεργασιών σε διάφορα πεδία.

4η δράση: Ομιλία προς γονείς – εκπαιδευτικούς

Στόχος: Διαχείριση περιστατικών εκφοβισμού

Περιγραφή: Θα γίνει ομιλία με θέμα "Πώς διαχειρίζομαι το παιδί μου θύμα/θύτη περιστατικού εκφοβισμού" από ειδικό παιδοψυχίατρο προς γονείς και εκπαιδευτικούς του σχολείου μας

Εμπλεκόμενοι: Εκπαιδευτικοί και γονείς

Χρονοδιάγραμμα: Οκτώβριος

Αποτίμηση: Αριθμός των γονέων που θα συνεργαστούν με το σχολείο σε θέματα εκφοβισμού.

5η δράση: Οργάνωση διαλειμμάτων

Στόχος: Προώθηση συνεργασίας και σεβασμού των κανόνων

Περιγραφή: Στην αυλή του σχολείου έχουν ήδη χαραχθεί επιτραπέζια παιχνίδια (σκάκι, τρίλιζα, φιδάκι, κουτσό) και ομάδες παιδιών θα μπορούν να τα χρησιμοποιήσουν την ώρα του διαλείμματος. Τα υπόλοιπα παιδιά θα πρέπει να σεβαστούν το χώρο παιχνιδιού.

Εμπλεκόμενοι: Μαθητές

Χρονοδιάγραμμα: Όλο το χρόνο

Αποτίμηση: Παρατήρηση από τους εφημερεύοντες του σεβασμού των κανόνων.

6η δράση: Βιωματικές δραστηριότητες – Προβολές βίντεο

Στόχος: Μείωση σχολικού εκφοβισμού, ευαισθητοποίηση των μαθητών, συνυπευθυνότητα.

Περιγραφή: Θα γίνεται προβολή μικρών βίντεο, ανάλογα με την αποτίμηση των προηγούμενων δραστηριοτήτων και θα ακολουθούν ανάλογες βιωματικές δραστηριότητες. Ενδεικτικά αναφέρονται τα βίντεο: “Αιχμάλωτος του σχολείου”, “Οι λέξεις πονάνε”, “Το τίμημα της σιωπής”, “Μικρός και άγνωστος”, “Η βία μέσα μου”, “Για να μη χαθούν τα χρώματα”, “Όλοι μαζί δημιουργούμε” κ.ά.

Εμπλεκόμενοι: Εκπαιδευτικοί και μαθητές

Χρονοδιάγραμμα: Όλο το χρόνο

Αποτίμηση: Έλεγχος των καταγεγραμμένων συγκρούσεων και της συνυπευθυνότητας

7η δράση: Βιωματικές δραστηριότητες – Θεατρικό παιχνίδι

Στόχος: Μείωση επιθετικής συμπεριφοράς με τη διαδικασία έκφρασης θυμού.

Περιγραφή: Θα πραγματοποιηθεί θεατρικό παιχνίδι με ειδικό (Μαριλένα Γιουκοβίνου) όπου θα εκφραστούν συναισθήματα και θα ακολουθήσουν βιωματικές δραστηριότητες διαχείρισης θυμού.

Εμπλεκόμενοι: Εκπαιδευτικοί και μαθητές Α΄ τάξης

Χρονοδιάγραμμα: Οκτώβριος

Αποτίμηση: Έλεγχος της εφαρμογής των τρόπων διαχείρισης θυμού.

1^ο & 2^ο ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Δράσεις πρόληψης βίας και εκφοβισμού, 2014/15

Στόχοι

- ▣ Άμεσος: Καθοδήγηση και στήριξη μαθητών ώστε να ελαχιστοποιηθούν τα περιστατικά αποκλίνουσας συμπεριφοράς
- ▣ Έμμεσος: Τοποθέτηση βάσεων για επίλυση προβλημάτων με τρόπο ειρηνικό και δίκαιο προς όλους/Συστήματα έμπρακτης εφαρμογής
- ▣ Απώτερος: Εκ των έσω επιθυμία για δικαιοσύνη και ειρήνη
- ▣ Προετοιμασία για «Εκπαίδευση Ειρήνης»

Δραστηριότητες Διευθυντών

- ▣ Οργάνωση Συστημάτων Πρόληψης
- ▣ Επιμόρφωση Γονέων (Ενημέρωση και συνεργασία)
- ▣ Επιμόρφωση Δασκάλων
- ▣ Στήριξη Δασκάλων (Συναντήσεις έναν προς έναν)
- ▣ Επιμόρφωση και Στήριξη Μαθητών (Ολομέλειες, συναντήσεις σε μικρές ομάδες, & έναν προς έναν)
- ▣ Επικοινωνία με γονείς
- ▣ Οργάνωση Αξιολόγησης Επιτυχίας Συστημάτων

Δραστηριότητες Εκπαιδευτικών

- ❖ Εφαρμογή συστήματος *Ομάδων Στήριξης Μαθητών* (ΟΣΜΑ) (Συνεργασία με ψυχολόγο)
- ❖ Επιμόρφωση δασκάλων με πρακτικές προτάσεις
- ❖ Σύστημα Καταγραφής Περιστατικών
- ❖ Εκπαίδευση δασκάλων για Διαμεσολάβηση Συμμαθητών
- ❖ Συστήματα κοινής «σιωπηλής γλώσσας» εντολών για ασφαλή και ήρεμη συμπεριφορά σε όλους τους χώρους του σχολείου

Ενημέρωση μαθητών

- Ορισμός παραβατικής συμπεριφοράς από το σχολείο (Έμφαση στις επιθυμητές συμπεριφορές)

- Κανόνες τάξης / σχολείου που «βγαίνουν» από τους μαθητές
- Σύναψη «συμβολαίου» μεταξύ σχολείου/μαθητών
- Πρωτόκολλο Καλής Συμπεριφοράς

Δραστηριότητες μαθητών

- Ομάδες Φιλίας
- Δημιουργία και εκπαίδευση ομάδας για *Διαμεσολάβηση Συμμαθητών (μεγάλες τάξεις)*
- Κοινός τρόπος αντιμετώπισης προβλημάτων «Τέσσερα Βήματα Επίλυσης Προβλημάτων»
- Χρήση «Ραβδιού που Μιλά»
- Τραπέζι Ειρήνης
- Σύστημα: «Σχέδιο Επανόρθωσης» (“Fix It” Plan)

Εκτίμηση αποτελεσματικότητας μέτρων πρόληψης

- ▣ Ερωτηματολόγιο Δασκάλων
- ▣ Ερωτηματολόγιο Μαθητών
- ▣ Ερωτηματολόγιο Γονέων
- ▣ Μείωση Αριθμού Καταγεγραμμένων Περιστατικών

ΑΡΣΑΚΕΙΟ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Δράσεις πρόληψης βίας, 2014/15

Η συναισθηματική ωρίμανση και ψυχική καλλιέργεια των παιδιών αποτελούν βασικές προτεραιότητες της αγωγής του σύγχρονου σχολείου. Στο πλαίσιο αυτό, οι δράσεις για την πρόληψη της βίαιης συμπεριφοράς εντάσσονται στη γενικότερη παιδαγωγική προσέγγιση και μαθησιακή κουλτούρα του σχολείου, γι' αυτό άλλωστε και δεν σημειώνονται στο σχολείο μας ανησυχητικά και έντονα φαινόμενα βίας. Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε πέρυσι με γραπτό ερωτηματολόγιο σε όλους τους μαθητές, το 97% απάντησαν ότι νιώθουν ότι τους αγαπούν οι συμμαθητές τους, το 96% ότι έχουν πολλούς φίλους στην τάξη, το 82% ότι το σχολείο είναι ευχάριστο ή πολύ ευχάριστο και τέλος ένα 87% απάντησε ότι πάντα συνεργάζεται στο μάθημα.

Οι δράσεις του σχολείου εντάσσονται σε δύο κατηγορίες: σε αυτές που διαχέονται στην καθημερινή διδακτική πρακτική και αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της εκπαιδευτικής διαδικασίας και σε αυτές που αποτελούν ξεχωριστά οργανωμένες και στοχευμένες εκπαιδευτικές δραστηριότητες και προγράμματα. Και οι δυο κατηγορίες έχουν παγιωθεί και υλοποιούνται κάθε χρόνο, προσαρμοζόμενες βέβαια πάντα στα δεδομένα της κάθε χρονιάς.

Στην πρώτη κατηγορία εντάσσονται :

Επίπεδο τάξης

- Φιλαναγνωσία: κάθε τάξη έχει ενταγμένα στις λίστες των βιβλίων για ανάγνωση και παρουσίαση, βιβλία με ανάλογο περιεχόμενο
- Θεατρική αγωγή: διδάσκεται σε όλες τις τάξεις με κύριο περιεχόμενο την καλλιέργεια κοινωνικών δεξιοτήτων, συναισθηματική και ψυχική ωρίμανση, ηθική ανάπτυξη και την υιοθέτηση υγιών στάσεων και συμπεριφορών
- Εφαρμογή της μεθόδου διδασκαλίας με ομάδες μαθητών.
- Εφαρμογή βιωματικών δραστηριοτήτων
- Καθιέρωση σαφών κανόνων στην τάξη (διευκρίνιση, έπαινος, κυρώσεις)
- Από την Α' τάξη εκμάθηση κανόνων «τίμιου παιχνιδιού» στο πλαίσιο της γυμναστικής.

- Πλούσια πολιτιστική, καλλιτεχνική και αθλητική δράση με ενεργή συμμετοχή όλων των παιδιών. Κάθε παιδί βρίσκει ένα πεδίο διάκρισης και επιβράβευσης από συμμαθητές και εκπαιδευτικούς/γονείς.
- Υλοποίηση προγραμμάτων αγωγής υγείας

Επίπεδο σχολείου

- Συνεργασία δασκάλων ανά τάξη με ειδικότητες και εφημερεύοντες σε συγκεκριμένη ώρα και μέρα την εβδομάδα και υιοθέτηση κοινής πορείας και τρόπου αντιμετώπισης.
- Εβδομαδιαία συνεργασία με γονείς
- Η στενή συνεργασία με τους γονείς θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση. Το πλαίσιο λειτουργίας επιβάλλει τη συνεργασία.
- Ύπαρξη κανονισμού λειτουργίας τον οποίο υπογράφουν οι γονείς.
- Ύπαρξη ψυχολογικής- συμβουλευτικής υπηρεσίας, στελεχωμένης με σχολικό ψυχολόγο και καθημερινή αξιοποίησή της, τόσο σε έκτακτα θέματα που μπορεί να προκύψουν όσο και σε πάγια βάση με υλοποίηση προγραμμάτων αγωγής υγείας, ομιλιών προς τους γονείς και επιμορφωτικών ημερίδων προς τους δασκάλους. Λειτουργεί συμβουλευτικά για οποιοδήποτε θέμα θέλουν οι γονείς ή οι δάσκαλοι.
- Συνεχής επιμόρφωση των δασκάλων τόσο με προγράμματα που υλοποιεί το σχολείο, προσαρμοσμένα στις ιδιαίτερες ανάγκες τους όσο και εκτός σχολείου. Είναι κοινός τόπος στο σχολείο μας ο εκπαιδευτικός που θα τύχει να έχει «ζωηρούς» μαθητές να παρακολουθεί και ανάλογη επιμόρφωση
- Πραγματοποίηση μηνιαίων συνεδριάσεων και έκτακτων για θέματα που αφορούν συμπεριφορές και επίδοση μαθητών.
- Κουλτούρα μικρής ανοχής σε πράξεις αδικίας, έλλειψης σεβασμού, περιθωριοποίησης, βίας.
- Δράσεις καλλιέργειας υπευθυνότητας, αυτονομίας, δημοκρατικής έκφρασης και ενεργητικής στάσης απέναντι σε κάθε κοινωνικό φαινόμενο (φιланθρωπικό έργο, επισκέψεις σε ιδρύματα και φορείς κα)
- Αυστηρό πρόγραμμα εφημεριών (10 καθημερινά) με αυστηρή επίβλεψη. Οι εφημερεύοντες έχουν πάντα υπόψη τους να παρατηρούν τις συμπεριφορές των παιδιών, να ενθαρρύνουν τους απομονωμένους και να επεμβαίνουν σε συγκρούσεις και καυγάδες. Επίσης οφείλουν στις ώρες συνεργασίας να ενημερώνουν τον δάσκαλο των μαθητών και τη διευθύντρια.

- Αύλειος χώρος ελκυστικά εξοπλισμένος, διαμορφωμένος σε γήπεδα και χώρους οργανωμένου παιχνιδιού, καταναμημένος ανά ηλικίες μαθητών.

Στη δεύτερη κατηγορία εντάσσονται τα εκπαιδευτικά προγράμματα που υλοποιούνται φέτος:

Α΄ τάξη:

Πρόγραμμα Αγωγής Υγείας: «Η Χιονάτη και τα 7 συναισθήματα» μέσα από το οποίο τα παιδιά θα μάθουν να αναγνωρίζουν, να εκφράζουν και να διαχειρίζονται τα συναισθήματά τους. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος θα αξιοποιηθούν οι σύγχρονες εκπαιδευτικές μέθοδοι, που οδηγούν το παιδί στη βιωματική μάθηση και συμβάλλουν στην ευρύτερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του. Ξεκινάει Δεκέμβριο και ολοκληρώνεται με τη λήξη της χρονιάς. Τα παιδιά δημιουργούν δικές τους ιστορίες, τις εικονογραφούν, δημιουργούν θεατρική παράσταση μέσα από παιχνίδια ρόλων, και φτιάχνουν ζωγραφιές. Η θετική συμμετοχή των ίδιων των παιδιών, η ενεργοποίησή τους και το ενδιαφέρον που θα δείξουν αποτελούν σημαντικά κριτήρια αξιολόγησης του προγράμματος. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα υλοποιείται κάθε χρόνο από τις δασκάλες της τάξης που έχουν παρακολουθήσει ειδικά προγράμματα επιμόρφωσης.

Β΄ τάξη:

Πολιτιστικό πρόγραμμα: «Αξιοποιώ τον ελεύθερό μου χρόνο» μέσα από το οποίο τα παιδιά θα γνωρίσουν τρόπους σωστής διαχείρισης του ελεύθερού τους χρόνου. Θα έρθουν σε επαφή με ποικίλες μορφές δραστηριοτήτων και δημιουργικής ενασχόλησης, όπως το θέατρο, ο κινηματογράφος, το παραδοσιακό παιχνίδι, το λογοτεχνικό βιβλίο, ο αθλητισμός, η γνωριμία με τη φύση, η γνωριμία καινοτόμων δράσεων της πόλης μας. Θα αναπτύξουν τρόπους σωματικής και συναισθηματικής εκτόνωσης και θα υιοθετήσουν σωστές συνήθειες αξιοποίησης του εξωσχολικού τους προγράμματος. Τέλος, θα ψυχαγωγηθούν, θα διασκεδάσουν και θα ανακαλύψουν τις κλίσεις τους και τα ταλέντα τους.

Η προσέγγιση του θέματος θα γίνει διαθεματικά και βιωματικά. Οι μαθητές θα επισκεφθούν χώρους άθλησης και θα συμμετέχουν σε αθλήματα κλασικού αθλητισμού, θα ξεναγηθούν σε μουσεία (Βυζαντινό, Αρχαιολογικό, Λαογραφικό, Σοκολάτας), θα ανακαλύψουν την ομορφιά του βιβλίου μέσα από ποικίλα λογοτεχνικά βιβλία που θα δανείζονται και θα παρουσιάζουν στη συνέχεια στην τάξη, θα παρακολουθήσουν θεατρικές και κινηματογραφικές παραστάσεις, θα περπατήσουν στο δάσος και θα ανακαλύψουν την ομορφιά της φύσης. Η επιτυχία του προγράμματος θα αξιολογηθεί από τη θετική συμμετοχή των ίδιων των παιδιών, την ενεργοποίησή τους και το ενδιαφέρον που θα δείξουν. Είναι σίγουρο ότι θα βιώσουν μια συναρπαστική εμπειρία, παίζοντας και μαθαίνοντας.

Γ΄ τάξη:

Βιωματικό εργαστήριο «Η χώρα της βίας». Πρόκειται για βιωματική δραστηριότητα που υλοποιείται σε αρκετές διδακτικές ώρες, κατά την οποία τα παιδιά με παιχνίδια ρόλων βιώνουν εικονικές καταστάσεις βίας (θύμα-θύτη), εκφράζουν

συναίσθημα και προτείνουν λύσεις. Θα υλοποιηθεί κατά το β' τρίμηνο. Η αξιολόγηση του προγράμματος θα γίνει με την παρατήρηση και καταγραφή της συμπεριφορά των παιδιών στην τάξη, στο διάλειμμα και στις ομαδοσυνεργατικές τους δραστηριότητες. Υλοποιείται κάθε χρόνο με αφορμή συγκεκριμένη ενότητα στο μάθημα Μελέτη Περιβάλλοντος.

Δ' τάξη:

Πολιτιστικό πρόγραμμα «Χτίζοντας τον κόσμο μας με δικαιώματα». Αφορμή για το εκπαιδευτικό αυτό πρόγραμμα θα αποτελέσει η 13η ενότητα από το μάθημα των Ελληνικών «Όλοι διαφορετικοί, όλοι ίδιοι». Τα παιδιά θα έρθουν σε μια πρώτη επαφή με τα δικαιώματά τους μέσω βιωματικών δραστηριοτήτων, θα μάθουν να αποτιμούν ποιες είναι οι βασικές τους ανάγκες για επιβίωση και ανάπτυξη, να διαχωρίζουν τις ανάγκες από τα «θέλω» τους, να συνδέουν τις ανάγκες με τα δικαιώματά τους και να αναδεικνύουν τα βασικότερα από αυτά. Έπειτα θα μάθουν τα δικαιώματά τους τόσο μέσω της Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού όσο και μέσω της επαφής τους με διάφορα είδη κειμένων (λογοτεχνία, κόμικ, άρθρα περιοδικών και εφημερίδων) και τη χρήση οπτικοακουστικού υλικού. Στη συνέχεια, θα γνωρίσουν τους οργανισμούς που προστατεύουν τα δικαιώματά τους (π.χ. unicef, το χαμόγελο του παιδιού) και θα μελετήσουν τη δράση τους. Σε τελικό στάδιο, τα ίδια τα παιδιά, μέσα από ομαδικές δραστηριότητες, θα φτιάξουν τη δική τους αφίσα για τα Δικαιώματα του Παιδιού, ένα δικό τους επιτραπέζιο παιχνίδι για τα Δικαιώματα του Παιδιού, θα γράψουν και θα δραματοποιήσουν μια δική τους ιστορία για τα δικαιώματα του παιδιού κ.α.

Η Εκπαίδευση στα Δικαιώματα του Παιδιού στοχεύει στην καλλιέργεια αισθημάτων αυτοπεποίθησης και κοινωνικής ανοχής θέτοντας τις βάσεις για την αναγνώριση και τον σεβασμό των δικαιωμάτων στην καθημερινή ζωή, καθώς και την απόκτηση συμπεριφορών για την αντιμετώπιση των συγκρούσεων χωρίς βία αλλά με σεβασμό προς τα δικαιώματα των άλλων. Στόχος μας είναι, επίσης, οι μαθητές/τριες να συνειδητοποιήσουν ότι δεν απολαμβάνουν όλα τα παιδιά τα ίδια δικαιώματα και να αναδείξουν τους παράγοντες που ευθύνονται γι' αυτό. Με τον τρόπο αυτό θα καλλιεργηθεί η ενσυναίσθηση, αλλά και μια «γόνιμη», διαπολιτισμική συνείδηση.

Το Πρόγραμμα της Δ' τάξης θα είναι άλλη μία διαθεματική προσέγγιση την οποία θα εκπονήσουν τα παιδιά και στην οποία θα εμπλακούν ποικίλα γνωστικά αντικείμενα, όπως η Γλώσσα και η Λογοτεχνία, τα Μαθηματικά, η Ιστορία, τα Εικαστικά, η Μουσική, η Θεατρική Αγωγή και οι Τ.Π.Ε. Παράλληλα, θα αποκομίσουν όλα τα οφέλη που προκύπτουν από την εκπόνηση τέτοιων προγραμμάτων, όπως η καλλιέργεια του ομαδικού πνεύματος, η συνεργασία, η ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της κριτικής σκέψης, του διαλόγου, της επιχειρηματολογίας, καθώς και ποικίλων δεξιοτήτων (αναζήτηση-επεξεργασία πληροφοριών, αξιοποίηση των τεχνολογιών, δημιουργία χειροτεχνιών, δραματοποιήσεις).

Πρόγραμμα αγωγής υγείας «Ασφάλεια στο διαδίκτυο». Μιας και η καθημερινότητα όλων μας –και των παιδιών- είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το διαδίκτυο, οφείλουμε να γνωρίζουμε πώς να χρησιμοποιούμε με σύνεση αυτό το εργαλείο.

Μέσα από τις δραστηριότητες του Προγράμματος, λοιπόν, επιδιώκεται οι μαθητές και οι μαθήτριες να γνωρίσουν τις βασικές αρχές της ασφαλούς πλοήγησης στο διαδίκτυο, να αντιληφθούν την έννοια του ηλεκτρονικού εκφοβισμού και να μάθουν να αναγνωρίζουν τις μορφές του. Επιπρόσθετα, να συνειδητοποιήσουν την ανάγκη άμεσης αντίδρασής τους σε

περιπτώσεις ηλεκτρονικού εκφοβισμού, καθώς και τους τρόπους με τους οποίους πρέπει να αντιδράσουν. Στη «διαδρομή» τους αυτή, τα παιδιά θα κληθούν να εργαστούν διαθεματικά και θα εμπλακούν με τα Ελληνικά, τη Λογοτεχνία, τα Μαθηματικά, τη Μελέτη Περιβάλλοντος καθώς και τις Τ.Π.Ε.

Μέσα από προγράμματα Αγωγής Υγείας, όπως το συγκεκριμένο, τα παιδιά καλλιεργούν την υπευθυνότητα, την κριτική σκέψη και υιοθετούν πιο ώριμη στάση απέναντι σε ζητήματα της καθημερινής τους ζωής. Επιπλέον, εργαζόμενοι ομαδικά, οι μαθητές και οι μαθήτριες αναπτύσσουν τη δημιουργικότητα, τη συνεργασία και δεξιότητες όπως ο διάλογος και η επιχειρηματολογία.

Ε΄ τάξη:

Αγωγής Υγείας «Ασφάλεια στο διαδίκτυο». Φέτος, η Ε΄ τάξη του Αρσακείου Δημοτικού Σχολείου Θεσσαλονίκης θα εκπονήσει πρόγραμμα αγωγής υγείας με θέμα την ασφάλεια στο Διαδίκτυο, ως συνέχεια του περσινού Προγράμματος της Δ΄ τάξης «Παιδί και Διαδίκτυο».

Μέσα από τις δραστηριότητες του Προγράμματος, οι μαθητές και οι μαθήτριες θα πραγματευτούν σε μεγαλύτερο βάθος τις βασικές αρχές της ασφαλούς πλοήγησης. Επιπλέον, θα κατανοήσουν τι σημαίνει ηλεκτρονικός εκφοβισμός (cyberbullying), καθώς επίσης και τις διάφορες μορφές που μπορεί να έχει.

Τέλος, θα συνειδητοποιήσουν την ανάγκη άμεσης αντίδρασής τους και συγκεκριμένα τι θα πρέπει να κάνουν σε περιπτώσεις που βρεθούν στη θέση του «θύματος», όχι μόνο στο διαδίκτυο αλλά και στην καθημερινότητά τους.

ΣΤ΄ Τάξη:

Πολιτιστικό Πρόγραμμα: «Ο ξένος δίπλα μου». Η ΣΤ΄ τάξη του Αρσακείου Δημοτικού Θεσσαλονίκης θα εκπονήσει τη χρονιά αυτή πολιτιστικό πρόγραμμα εμπνευσμένο από την μακρόχρονη ιστορία της χώρας μας με θεματικές ενότητες την προσφυγιά, τη μετανάστευση και τον ρατσισμό. Κύριος σκοπός του προγράμματος είναι η αποδοχή του διαφορετικού και η καλλιέργεια στάσεων και συμπεριφορών κατανόησης και σεβασμού του άλλου. Το πολιτιστικό πρόγραμμα θα αναπτυχθεί διαθεματικά (ελληνικά, ιστορία, φιλαναγνωσία, θεατρική αγωγή, ΤΠΕ κλπ) και θα περιλαμβάνει, εκτός των άλλων, κατάλληλα οργανωμένες εκπαιδευτικές επισκέψεις κι εκδρομές.

Πρόγραμμα Αγωγής Υγείας: «Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση και Διαφυλικές Σχέσεις». Το πρόγραμμα αποσκοπεί στην ομαλή συναισθηματική και ψυχοσεξουαλική ανάπτυξη των μαθητών/τριών και στην καλλιέργεια κοινωνικών δεξιοτήτων και θα πραγματοποιηθεί μέσα από ποικίλες, εγκεκριμένες από το Υπουργείο Παιδείας δραστηριότητες, οργανωμένες σε μια σειρά θεματικών ενοτήτων, που στηρίζονται στη βιωματική μάθηση και την ενεργητική συμμετοχή των μαθητών.

**1^ο & 2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

**Προγραμματισμός δράσεων για την πρόληψη και τη διαχείριση περιστατικών
σχολικής βίας και εκφοβισμού, 2014/15**

Τα παιδιά έχουν ανάγκη να επικοινωνήσουν τις εμπειρίες τους και τα συναισθήματά τους. Η αναγνώριση και διαχείριση τόσο των δικών τους συναισθημάτων όσο και των άλλων, αποτελεί ένα από τα βασικά ορόσημα της ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης των παιδιών σχολικής ηλικίας. Με αυτό τον τρόπο προωθείται η ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων, η αντιμετώπιση αγχογόνων καταστάσεων, η επίλυση συγκρούσεων κ.λπ.

Οι δράσεις σχετικά με τον σχολικό εκφοβισμό- bullying- (“τσαμπουκάς”, “τραμπουκισμός”, “μαγκιά”) στοχεύουν κυρίως σε προληπτικό επίπεδο κατά του σχολικού εκφοβισμού. Τα προγράμματα αυτά αποσκοπούν κυρίως στην συναισθηματική αγωγή, στην ενίσχυση των κοινωνικών δεξιοτήτων σε θέματα διαχείρισης συναισθημάτων και σχέσεων καθώς και στην υιοθέτηση αποδεκτών συμπεριφορών.

1η δράση: «Η σύγκρουση ως συνέπεια της λανθασμένης επικοινωνίας».

Αρχικά θα πραγματοποιηθεί συζήτηση ότι η λανθασμένη επικοινωνία μπορεί να προκαλέσει σύγκρουση που είναι πιθανόν να εκφραστεί με επιθετικότητα (λεκτική ή σωματική). Αυτό μπορεί να πληγώσει συναισθηματικά και σωματικά.

Σενάριο σύγκρουσης:

Ο Θωμάς προσπαθεί να ρωτήσει κάτι τον δάσκαλο την ώρα των μαθηματικών. Μια μικρή ομάδα συμμαθητών τον κοροϊδεύουν. Ο Θωμάς ανταποκρίνεται στα σχόλια τους με επιθετικότητα. Στο διάλειμμα ένα από αυτά τα παιδιά τον κλώτσησε.

Συζήτηση με τα παιδιά για το πώς θα μπορούσε το σενάριο σύγκρουσης να είχε διαφορετική εξέλιξη.

2^η δράση: «Τα συναισθήματα μετά από μια σύγκρουση».

Τα παιδιά ζωγραφίζουν πώς είναι το πρόσωπο τους μετά από μια σύγκρουση, ανάλογα με το συναίσθημα που νιώθουν (θυμωμένοι, στενοχωρημένοι κλπ).

Ακολουθεί συζήτηση.

3^η δράση: «Γνωρίζω τον θυμό μου».

Οι μαθητές σχηματίζουν ένα κύκλο. Χρησιμοποιούμε ένα μικρό μπαλάκι όπου ο ένας μαθητής πετάει στον άλλον, συμπληρώνοντας τη φράση “Θυμώνω όταν...” ή “Θύμωσα όταν”.

Ακολουθεί συζήτηση για το τι είναι θυμός, πότε θυμώνουμε και τι μας προκαλεί αυτό το συναίσθημα.

- **Διάρκεια του προγράμματος 10 εβδομάδες, με συμμετοχή των μαθητών και των εκπαιδευτικών, καθώς και ενημέρωση των γονέων.**

- **Τρόπος αποτίμησης της δράσης:**

Ερωτηματολόγιο αξιολόγησης προς τους εκπαιδευτικούς.

Παρατήρηση/ανάλυση συμπεριφοράς των μαθητών πριν και μετά τις δράσεις.

Οι παραπάνω δράσεις βασίζονται στο εκπαιδευτικό υλικό της X. Χατζηχρήστου, Κοινωνική και Συναισθηματική Αγωγή στο Σχολείο.

4^η δράση- «Συνεργασία με άλλους φορείς στο σχολείο».

Πραγματοποίηση του εκπαιδευτικού προγράμματος στους χώρους του σχολείου «Αντιγόνη» του ιδρύματος Heinrich Boell, στα πλαίσια της δράσης «Schools for Change» για τα ανθρώπινα δικαιώματα σε σχολεία.

Εκφοβισμός, θυματοποίηση στο σχολείο

Οι όροι αναφέρονται στις καταστάσεις όπου ο μαθητής υφίσταται βίαιες (επιθετικές) πράξεις επανειλημμένα από ένα συμμαθητή του ή από μία ομάδα συμμαθητών του

ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ

Άμεσος εκφοβισμός: Ανοιχτή επίθεση του παιδιού – στόχου

Έμμεσος εκφοβισμός: Υποτίμηση του παιδιού – στόχου, απομόνωση και αποκλεισμός από την ομάδα

Μορφές εκφοβισμού

- Σωματική βία (χτυπήματα, σπρώξιμο, τρικλοποδιά κλπ.)
- Κλοπή και καταστροφή των προσωπικών αντικειμένων
- Αποκλεισμός του παιδιού στόχου από ομαδικές δραστηριότητες
- Προσπάθεια επιβολής συγκεκριμένης συμπεριφοράς
- Λεκτικές συμπεριφορές προφορικές ή γραπτές προς το παιδί – στόχο:
 - βρίσιμο
 - κουτσομπολιό
 - υποβάθμιση των ικανοτήτων και των επιτευγμάτων
 - κοροϊδία της θρησκείας

κοροϊδία της κοινωνικής καταγωγής

κοροϊδία της εμφάνισης

- Αποκλεισμός του παιδιού στόχου από ομαδικές δραστηριότητες
- Προσπάθεια επιβολής συγκεκριμένης συμπεριφοράς

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΑΙΔΙΟΥ ΘΥΤΗ

Είναι συνήθως αγόρι

Είναι σωματικά δυνατό

Είναι κυριαρχικό

Είναι δημοφιλές

Είναι οξύθυμο

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΑΙΔΙΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ

Σωματικά αδύναμο

Δυσκολεύεται να προστατέψει τον εαυτό του

Έχει χαμηλή αυτοεκτίμηση

Δεν έχει φίλους – Είναι απομονωμένο

Χαμηλό ενδιαφέρον για το σχολείο – χαμηλή επίδοση

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ

ΓΙΑ ΤΟ ΘΥΜΑ

Κατάθλιψη

Έλλειψη φίλων

Απομόνωση

Έλλειψη συγκέντρωσης της προσοχής στο μάθημα

Φοβία και αρνητική στάση απέναντι στο σχολείο

Ψυχικός πόνος

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

- ▶ Κίνητρα μάθησης
- ▶ Ομάδες εργασίας των μαθητών στη σχολική τάξη
- ▶ Προγράμματα και δραστηριότητες στο σχολείο
- ▶ Ενθάρρυνση και στήριξη των μαθητών με δυσκολίες μάθησης
- ▶ Δημιουργία καλού ψυχολογικού κλίματος στο σχολείο και στη σχολική τάξη

- ▶ Καλές διαπροσωπικές σχέσεις διευθυντή και εκπαιδευτικών με τους μαθητές ώστε αυτοί να έχουν το θάρρος να αποκαλύπτουν τα συμβάντα και να έχουν την προσδοκία ότι θα υποστηριχτούν
- ▶ Θέσπιση σαφών κανονισμών
- ▶ Διαπραγμάτευση των κανονισμών με τους μαθητές
- ▶ Θέσπιση κυρώσεων σε περίπτωση παραβίασης των κανονισμών
- ▶ Αποφυγή άδικων τιμωριών
- ▶ Συνεργασία σχολείου και οικογένειας, κοινή στάση ως προς τους σχολικούς κανονισμούς, εμπλοκή των γονέων στις σχολικές δραστηριότητες
- ▶ Επιμόρφωση του διευθυντή και των εκπαιδευτικών στην ανάπτυξη δεξιοτήτων επίλυσης συγκρούσεων
- ▶ Αισθητικές παρεμβάσεις στο σχολείο και στη σχολική τάξη
- ▶ Οργάνωση συνελεύσεων (εκπαιδευτικών - μαθητών) με θέματα συζήτησης σχετικά με την επιθετικότητα

**Οι Διευθυντές/Διευθύντριες των Δημοτικών Σχολείων της 8^{ης} Περιφέρειας
Σχολικών Συμβούλων Νομού Θεσσαλονίκης**

ΠΛΕΣΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	21 ^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΚΟΥΔΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ	24 ^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΠΕΤΡΑΚΗ-ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΧΑΡΟΥΛΑ	25 ^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΜΙΧΑΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	105 ^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΚΑΤΣΑΒΟΥ ANNA	109 ^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΛΕΜΟΝΗΣ ΡΗΓΑΣ	1 ^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑΤΟΣ
ΣΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΝΗ	2 ^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑΤΟΣ
ΒΟΥΔΡΙΣΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	1 ^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΣΒΕΣΤΟΧΩΡΙΟΥ
ΜΑΚΡΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	2 ^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΣΒΕΣΤΟΧΩΡΙΟΥ
ΚΟΥΛΟΥΜΟΥ ΔΕΣΠΟΙΝΑ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΞΟΧΗΣ
ΚΑΤΣΑΡΚΑΣ ΑΡΙΣΤΑΡΧΟΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΟΡΤΙΑΤΗ
ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΕΛΙΝΑ, ΓΕΡΟΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, ΜΠΑΜΠΑΝΤΖΑΝΗΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ	1 ^ο & 2 ^ο ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΑ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ ΔΩΡΑ	ΑΡΣΑΚΕΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
ΠΑΝΟΥΡΓΙΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, ΚΟΥΡΥΦΙΔΟΥ ΟΛΓΑ	1 ^ο & 2 ^ο ΠΡΟΤΥΠΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ